

《中論》

聖龍樹阿闍黎著

蔣揚仁欽依據藏版中論漢譯

第一品

——觀緣品——

ལང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་། འབྲེལ་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། རྟེན་པ་མེད་པ་རྟེན་མེད་པ། འོང་པ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ།

(鳩摩譯中論) 不生亦不滅 不常亦不斷 不一亦不異 不來亦不出

(蔣揚譯中論) 何者因緣起，說寂離戲論：無滅亦無生，無斷亦無常，

ལང་དང་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན། ལྷོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བརྟན་པ། རྫོགས་པ་འི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི། འཇམ་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚམ་ལོ། །

(鳩) 能說是因緣 善滅諸戲論 我稽首禮佛 諸說中第一

(蔣) 無來亦無去，無異無一義。頂禮佛正覺，諸說中第一。

ལང་གསལ་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། ལཱ་ཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱ་མེད་མིན། འདོས་པོ་གང་དག་གང་ན་ཡང་། སྐྱེ་བ་ལྷན་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 1.1 諸法不自生 亦不從他生 不共不無因 是故知無生

(蔣) 1.1 非自非從他，非共非無因，事物何時處，其生終非有。

ཁྱེན་རྣམ་བཞི་སྟེ་རྒྱ་དང་ནི། འཇིགས་པ་དང་ནི་དེ་མ་ཐག ལང་ག་པོ་ཡང་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ། ཁྱེན་ལྡལ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 1.2 因緣次第緣 緣緣增上緣 四緣生諸法 更無第五緣

(蔣) 1.2 四緣即如是，因緣所緣緣，等無間增上，無有第五緣。

འདོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི། ཁྱེན་ལ་སོགས་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། ལང་ག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་མིན་ན། ལཱ་ཞན་དངོས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 1.3 如諸法自性 不在於緣中 以無自性故 他性亦復無

(蔣) 1.3 如諸法自性，不在於緣等，若無自事物，他事物亦無。

ལྷན་ཁྱེན་དང་ལྡལ་མ་ཡིན། ཁྱེན་དང་མི་ལྡན་ལྷན་པེད། ལྷན་མི་ལྡན་ཁྱེན་མ་ཡིན། ལྷན་ལྡན་ཡོད་འོན་ཏེ་ན།

(鳩) 1.4 果為從緣生 為從非緣生 是緣為有果 是緣為無果

(蔣) 1.4 作用不具緣，無緣無作用，無作用非緣，然非具作用。

འདི་དག་ལ་བརྟེན་སྐྱེ་བས་ན། འདི་ཕྱིར་འདི་དག་ཁྱེན་ཅེས་གསལ། རི་སྲིད་མི་སྐྱེ་དེ་སྲིད་དུ། འདི་དག་ཁྱེན་མིན་རི་ལྟར་མིན།

(鳩) 1.5 因是法生果 是法名為緣 若是果未生 何不名非緣

(蔣) 1.5 待彼緣生故，彼等說為緣；乃至未生前，豈不名非緣？

མེད་དམ་ཡོད་པའི་དོན་ལ་ཡང་། རྟེན་གྱི་རྩུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མེད་ན་གང་གི་རྟེན་དུ་འགྱུར། ཡོད་ན་རྟེན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ།

(鳩) 1.6 果先於緣中 有無俱不可 先無為誰緣 先有何用緣

(蔣) 1.6 無義或有義，彼緣不應理。無故為何緣？有故何用緣？

ཁག་ཚེ་ཚེས་ནི་ཡོད་པ་དང་། མེད་དང་ཡོད་མེད་མི་འགྲུབ་པས། འི་ལྟར་སྤྱད་བྱེད་སྤྱོད་ཞེས་བྱ། འདི་ལྟ་ཡིན་ན་མི་རིགས་སོ། །

(鳩) 1.7 若果非有生 亦復非無生 亦非有無生 何得言有緣

(蔣) 1.7 諸法皆非有，非無非有無，「能成」何稱因？如是不應理。

ཡོད་པའི་ཚེས་འདི་དམིགས་པ་ནི། མེད་པ་ཁོ་ན་ཉེ་བར་བསྟན། ཅི་སྟེ་ཚེས་ནི་དམིགས་མེད་ན། འདི་མིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

(鳩) 1.8 果若未生時 則不應有滅 滅法何能緣 故無次第緣

(蔣) 1.8 細說此有法，所緣僅唯無，如是法無緣，豈能有所緣？

(佛護引文) 1.8 細說係屬法，所緣僅唯無，如是法無緣，豈能有所緣？

ཚེས་རྣམས་སྟེས་པ་མ་ཡིན་ན། འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། འདི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། འགགས་ན་རྟེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན།

(鳩) 1.9 如諸佛所說 真實微妙法 於此無緣法 云何有緣緣

(蔣) 1.9 諸法若不生，則滅應非理，故無間非理，若滅緣亦何？

འདོད་པོ་རང་བཞིན་མེད་རྣམས་ཀྱི། ཡོད་པ་གང་ཕྱིར་ཡོད་མིན་ན། འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་འབྱུང་ཞེས། འབྱུང་དེ་ནི་འཐད་མ་ཡིན།

(鳩) 1.10 諸法無自性 故無有有相 說有是事故 是事有不然

(蔣) 1.10 諸法無自性，故無有有相，「有此故生此」，彼論不成立。

རྟེན་རྣམས་སོ་སོ་འདུས་པ་ལ། འབྲས་བུ་དེ་ནི་མེད་པ་ཉིད། རྟེན་རྣམས་ལ་ནི་གང་མེད་པ། འདི་ནི་རྟེན་ལས་འི་ལྟར་སྟེ།

(鳩) 1.11 略廣因緣中 求果不可得 因緣中若無 云何從緣出

(蔣) 1.11 各緣和合中，其果僅無有，緣等中若無，云何從緣生？

ཅི་སྟེ་དེ་ནི་མེད་པར་ཡང་། རྟེན་དེ་དག་ལས་སྟེ་འགྱུར་ན། རྟེན་མ་ཡིན་པ་དག་ལས་ཀྱང་། ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྟེ་མི་འགྱུར།

(鳩) 1.12 若謂緣無果 而從緣中出 是果何不從 非緣中而出

(蔣) 1.12 若謂果雖無，而從緣中出，是果何不從，非緣中而出？

འབྲས་བུ་རྟེན་གྱི་རང་བཞིན་ན། རྟེན་རྣམས་བདག་གི་རང་བཞིན་མིན། འདག་དངོས་མིན་ལས་འབྲས་བུ་གང་། འདི་ནི་འི་ལྟར་རྟེན་རང་བཞིན།

(鳩) 1.13 若果從緣生 是緣無自性 從無自性生 何得從緣生

(蔣) 1.13 果若是緣性，緣等無自性，果非從自事，彼何為緣性？

(佛護引文) 1.13 果從緣而生，緣非從己生，是果從非己，如何從緣生？

།དེ་ལྟར་རྒྱུ་གྱི་རང་བཞིན་མིན། །རྒྱུ་མིན་རང་བཞིན་འགས་སུ་ལྟོ། །ཡོད་མིན་འགས་སུ་མེད་པས་ན། །རྒྱུ་མིན་རྒྱུ་དུ་ག་ལ་འགྱུར།

(鳩) 1.14 果不從緣生 不從非緣生 以果無有故 緣非緣亦無

(蔣) 1.14 故非從緣性，非緣性無果，以果無有故，何有緣非緣？

(佛護引文) 1.14 故非從緣生，非緣不生果，以果無有故，何有緣非緣？

第一品——觀緣品——終。

第二品

——觀來去品——

།རེ་ཞིག་སོང་ལ་མི་འགོ་སྟེ། །མ་སོང་བ་ལ་འད་འགོ་བ་མིན། །སོང་དང་མ་སོང་མ་གཏོགས་པར། །བསོམ་པ་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་པོ།

(鳩) 2.1 已去無有去 未去亦無去 離已去未去 去時亦無去

(蔣) 2.1 已去不行走，未去亦非行，離已去未去，不得知跨步。

(佛護引文) 2.1 已去無行走，未去亦無行，離已去未去，不得知跨步。

།གང་ན་གཡོ་བ་དེ་ན་འགོ་། །དེ་ཡང་གང་གི་བསོམ་པ་ལ། །གཡོ་བ་སོང་མིན་མ་སོང་མིན། །དེ་ཕྱིར་བསོམ་པ་འགོ་བ་ཡོད།

(鳩) 2.2 動處則有去 此中有去時 非已去未去 是故去時去

(蔣) 2.2 動處則有去，何者跨步中，無已去未去，故跨步有行。

།བསོམ་པ་འགོ་བ་ཡིན་པར་ནི། །རི་ལྟ་བུར་ན་འཐད་པར་འགྱུར། །གང་ཚེ་འགོ་བ་མེད་པ་ཡི། །བསོམ་པ་འཐད་པ་མེད་ཕྱིར་པོ།

(鳩) 2.3 云何於去時 而當有去法 若離於去法 去時不可得

(蔣) 2.3 跨步中為去，如何能應理？何時無行走，跨步不應理。

།གང་གི་བསོམ་པ་ལ་འགོ་བ། །དེ་ཡི་བསོམ་པ་འགོ་མེད་པར། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་གང་གི་ཕྱིར། །བསོམ་པ་འགོ་བ་ཡིན་ཕྱིར་པོ།

(鳩) 2.4 若言去時去 是人則有咎 離去有去時 去時獨去故

(蔣) 2.4 跨步中有行，然其中卻無，應成是如此，跨步中行故。

(佛護引文) 2.4 跨步中有行，然其中卻無，應成是如此，通達跨步故。

།བསོམ་པ་འགོ་བ་ཡོད་ན་ནི། །འགོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །གང་གིས་དེ་བསོམ་འགྱུར་བ་དང་། །དེ་ལ་འགོ་བ་གང་ཡིན་པའོ།

(鳩) 2.5 若去時有去 則有二種去 一謂為去時 二謂去時去

(蔣) 2.5 若跨步有行，應成二種行，由誰而跨步，於此皆行走。

(佛護引文) 2.5 若跨步有行，應成二種行，何處誰跨步，於此皆行走。

།འགོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ན། །འགོ་བ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་འགྱུར། །གང་ཕྱིར་འགོ་བ་མེད་པར་ནི། །འགོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཕྱིར།

2.6 若有二去法，則有二去者，以離於去者，去法不可得。

།གལ་ཏེ་འགོ་བ་མེད་འགྱུར་ན། །འགོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །འགོ་བ་མེད་ན་འགོ་བ་པོ། །ཡོད་པ་ཉིད་དུ་གལ་འགྱུར།

2.7 若離於去者，去法不可得，以無去法故，何得有去者？

།རེ་ཞིག་འགོ་བ་མི་འགོ་སྟེ། །འགོ་བ་པོ་མིན་འགོ་བ་མིན། །འགོ་བོ་འགོ་བོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་འགོ་བར་འགྱུར།

2.8 去者則不去，不去者不去，離去不去者，無第三去者。

།ཀྱང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པར་བློ། །འགྲོ་བོ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ན། །རེ་ཞིག་འགྲོ་བོ་འགྲོ་འོ་ཞེས། །རི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

(鳩) 2.9 若言去者去 云何有此義 若離於去法 去者不可得

(蔣) 2.9 若離於去法，去者不可得，若言去者去，云何有此義？

(佛護引文) 2.9 若言去者去，如何能應理？若離於去法，去者不可得。

།ཀྱང་གི་ཕྱོགས་ལ་འགྲོ་བ་བོ། །འགྲོ་བ་དེ་ལ་འགྲོ་མེད་པའི། །འགྲོ་བོ་ཡིན་པར་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །འགྲོ་བོ་འགྲོ་བར་འདོད་ཕྱིར་རོ།

(鳩) 2.10 若謂去者去 是人則有咎 離去有去者 說去者有去

(蔣) 2.10 「去者具去法」，謂此則應成，離去之去者，說去者去故。

།ཀྱང་ཏེ་འགྲོ་བོ་འགྲོ་གྱུར་ན། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །ཀྱང་གིས་འགྲོ་བོར་མངོན་པ་དང། །འགྲོ་བོར་གྱུར་ནས་གང་འགྲོ་བ་ལོ།

(鳩) 2.11 若去者有去 則有二種去 一謂去者去 二謂去法去

(蔣) 2.11 若去者有去，應成兩種去：由去成去者，由去者成去。

།སོང་ལ་འགྲོ་བའི་རྩོམ་མེད་དེ། །མ་སོང་བ་ལ་འདྲ་འགྲོ་རྩོམ་མེད། །བཞོམ་ལ་རྩོམ་པ་ཡོད་མིན་ན། །ཀྱང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་པར་བྱེད།

(鳩) 2.12 已去中無發 未去中無發 去時中無發 何處當有發

(蔣) 2.12 已去中無發，未去中無發，跨步中無發，何處當有發？

།འགྲོ་བ་རྩོམ་པའི་སྤེལ་ན། །ཀྱང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་འགྱུར་བ། །བཞོམ་པ་མེད་ཅིང་སོང་བ་མེད། །མ་སོང་འགྲོ་བ་གལ་ཡོད།

(鳩) 2.13 未發無去時 亦無有已去 是二應有發 未去何有發

(蔣) 2.13 發起行走前，發去之跨步，及已去皆無，未去何有行？

།འགྲོ་རྩོམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ། །སྤང་བ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ན། །སོང་བ་ཅི་ཞིག་བཞོམ་པ་ཅི། །མ་སོང་ཅི་ཞིག་རྣམ་པར་བརྟམ།

(鳩) 2.14 無去無未去 亦復無去時 一切無有發 何故而分別

(蔣) 2.14 若去發諸相，絕無有相故，觀相何已去、跨步及未去。

(佛護引文) 2.14 若去發諸相，是無有相故，觀相何已去、跨步及未去。

།རེ་ཞིག་འགྲོ་བོ་མི་སྤོད་དེ། །འགྲོ་བ་པོ་མིན་སྤོད་པ་མིན། །འགྲོ་བོ་འགྲོ་བོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་སྤོད་པར་འགྱུར།

2.15 去者則不住，不去者不住，離去不去者，何有第三住？

།ཀྱང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པར་བློ། །འགྲོ་བོ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ན། །རེ་ཞིག་འགྲོ་བོ་སྤོད་དོ་ཞེས། །རི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

(鳩) 2.16 去者若當住 云何有此義 若當離於去 去者不可得

(蔣) 2.16 無有行走時，行者非理故，謂行者停留，如何能應理？

(佛護引文) 2.16 謂行者停留，如何能應理？若無有行走，行者永非理。

།བཞུགས་ལས་ཐོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །སོང་དང་མ་སོང་ལས་ཀྱང་མིན། །འགྲོ་བ་དང་ནི་འཇུག་པ་དང་། །ཐོག་པ་ཡང་ནི་འགྲོ་དང་མཚུངས།

(鳩) 2.17 去未去無住 去時亦無住 所有行止法 皆同於去義

(蔣) 2.17 已去及未去，跨步皆無住，行趨及反法，皆同於去義

།འགྲོ་བ་དེ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །དེ་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་། །འགྲོ་བ་དང་ནི་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་།

2.18 去法即去者，是事則不然，去法異去者，是事亦不然。

།གཡ་ཏེ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ཉིད་འགྲོ་བའི་ནུས་ཀྱང་། །བྱེད་པ་བོད་ལས་ཉིད་ཀྱང་། །གཅིག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

2.19 若謂於去法，即為是去者，作者及作業，是事則為一。

།གཡ་ཏེ་འགྲོ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་བཤགས། །འགྲོ་བའི་མེད་པའི་འགྲོ་བ་དང་། །འགྲོ་བའི་མེད་པའི་འགྲོ་བར་འགྱུར།

2.20 若謂於去法，有異於去者，離去者有去，離去有去者。

།གང་དག་དངོས་པོ་གཅིག་པ་དང་། །དངོས་པོ་གཞན་པ་ཉིད་དུ་ནི། །སྐབ་པར་གྱུར་པ་ཡོད་མིན་ལ། །དེ་གཉིས་སྐབ་པ་རི་ལྟར་ཡོད།

(鳩) 2.21 去去者是二 若一異法成 二門俱不成 云何當有成

(蔣) 2.21 事物於一性，事物於異性，兩性皆非有，如何有二法？

།འགྲོ་བ་གང་གིས་འགྲོ་བར་མངོན། །འགྲོ་བ་དེ་ནི་དེ་འགྲོ་མིན། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་བའི་ལྗོན་མེད། །གང་ཞིག་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར།

(鳩) 2.22 因去知去者 不能用是去 先無有去法 故無去者去

(蔣) 2.22 因去知去者，該去非為去，去前無去者，去者去何處？

།འགྲོ་བ་གང་གི་འགྲོ་བར་མངོན། །དེ་ལས་གཞན་པ་དེ་འགྲོ་མིན། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་བའི་གཅིག་སྐུ་ལ། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་མི་འཐད་དོ།

(鳩) 2.23 因去知去者 不能用異去 於一去者中 不得二去故

(蔣) 2.23 因去知去者，餘者皆不去，於一去者中，不得二去故。

།འགྲོ་བའི་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ནི། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །མ་ཡིན་པར་ནི་གྱུར་དེ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད།

2.24 決定有去者，不能用三去；不決定去者，亦不用三去；

།ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་འགྲོ་དང་འགྲོ་བོད་དང་། །འགྲོ་དཔར་བྱ་བ་འདོད་མ་ཡིན།

2.25 去法定不定，去者不用三，是故去去者，所去處皆無。

第三品——觀根品——

ལྟ་དང་ཉན་དང་སྒྲོམ་པ་དང་། ལྟོད་བར་བྱེད་དང་རྟེན་བྱེད་ཡིད། འདབ་པོ་དུས་སྟེ་དེ་དག་གི། ལྟོད་ལྟམ་བཟང་བར་བྱ་ལ་སོགས།

(鳩) 3.1 眼耳及鼻舌 身意等六情 此眼等六情 行色等六塵

(蔣) 3.1 見聞以及嗅，品嚐以及觸，意根等六之，行境所見等。

ལྟ་དེ་རང་གི་བདག་ཉིད་ནི། འདེལ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་ཉིད། ལག་ཞིག་བདག་ལ་མི་ལྟ་བུ། འདེད་གསལ་ལམ་ཇི་ལྟར་ལྟ།

(鳩) 3.2 是眼則不能 自見其己體 若不能自見 云何見餘物

(蔣) 3.2 觀見自體性，於此並非見，若不能見己，云何能見他？

ལྟ་བར་བརྟུང་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར། མེ་ཡི་དཔེས་ནི་རྣམས་མ་ཡིན། ལོང་དང་མ་ལོང་བསྐྱོམ་པ་ཡིས། འདེན་ལྟ་བུ་ཅས་ལན་བཏབ་བོ།

(鳩) 3.3 火喻則不能 成於眼見法 去未去去時 已總答是事

(蔣) 3.3 為能極成見，火喻則不能，去未去跨步，該觀答具見。

ལག་ཚེ་རྩུང་ཟད་མི་ལྟ་བུ། ལྟ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ལོ། ལྟ་བས་ལྟ་བར་བྱེད་ཅེས་བུར། འདེན་ཇི་ལྟར་རིགས་པར་འགྱུར།

3.4 見若未見時，則不名為見，而言見能見，是事則不然。

ལྟ་བ་ལྟ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ལྟ་བ་མིན་པ་མི་ལྟ་ཉིད། ལྟ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ལྟ་བ་བོའད། རྣམ་པར་བཤད་པར་ལེས་པར་བྱ།

(鳩) 3.5 見不能有見 非見亦不見 若已破於見 則為破見者

(蔣) 3.5 見不能有見，非見亦不見，由見論應知，見者亦同釋。

ལམ་སྐྱདས་ལྟ་བོ་ཡོད་མིན་ཏེ། ལྟ་བ་སྐྱདས་པར་གྱུར་ཡང་དོ། ལྟ་བོ་མེད་ན་བཟང་བྱེད། ལྟ་བ་དེ་དག་གསལ་ཡོད།

(鳩) 3.6 離見不離見 見者不可得 以無見者故 何有見可見

(蔣) 3.6 未斷無見者，斷見亦如是，以無見者故，何有見所見？

འབྲུག་བྱ་ལྟ་བུ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྣམ་པར་ལེས་པ་ལ་སོགས་བཞི། ཡོད་མིན་ཉེ་བར་ལེན་ལ་སོགས། ཇི་ལྟར་བཤད་པར་འགྱུར།

(鳩) 3.7 見可見無故 識等四法無 四取等諸緣 云何當得有

(蔣) 3.7 無見所見故，識等四法無，近取等諸緣，云何當得有？

ལྟ་བས་ཉན་དང་སྒྲོམ་པ་དང་། ལྟོད་བར་བྱེད་དང་རྟེན་བྱེད་ཡིད། ཉན་པ་བོ་དང་མཉན་ལ་སོགས། རྣམ་པར་བཤད་པར་ལེས་པར་བྱ།

(鳩) 3.8 耳鼻舌身意 聲及聞者等 當知如是義 皆同於上說

(蔣) 3.8 由釋見當知，聽聞以及嗅，品嚐及觸意，聞者聞如是。

第三品——觀根品——終。

第四品 —— 觀蘊品 ——

འགྲུགས་ཀྱི་རྒྱ་ལོ་གཏོགས་པར། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ཀྱི་རྒྱ་ལོ་འགྲུག་པོ།

4.1 若離於色因，色則不可得；若當離於色，色因不可得。

འགྲུགས་ཀྱི་རྒྱ་ལོ་གཏོགས་པར། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ།

(鳩) 4.2 離色因有色 是色則無因 無因而有法 是事則不然

(蔣) 4.2 離色因有色，色應成無因；無因而有法，是事則不然。

འགྲུགས་ཀྱི་རྒྱ་ལོ་གཏོགས་པར། འགྲུགས་ཀྱི་རྒྱ་ལོ་གཏོགས་པར། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ།

4.3 若離色有因，則是無果因；若言無果因，則無有是處。

འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ།

4.4 若已有色者，則不用色因；若無有色者，亦不用色因。

འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ།

(鳩) 4.5 無因而有色 是事終不然 是故有智者 不應分別色

(蔣) 4.5 無因而有色，是事終不然，是故分別色，不應起觀執。

འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ།

4.6 若果似於因，是事則不然；果若不似因，是事亦不然。

འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ།

(鳩) 4.7 受陰及想陰 行陰識陰等 其餘一切法 皆同於色陰

(蔣) 4.7 受蘊及想蘊，行蘊識蘊等，由觀色之相，遍同於諸法。

འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ།

(鳩) 4.8 若人有問者 離空而欲答 是則不成答 俱同於彼疑

(蔣) 4.8 依空問難時，離空而欲答，是則不成答，將成同宗故。

འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ། འགྲུགས་ལོ་འགྲུགས་པར་མི་འགྲུག་པོ།

(鳩) 4.9 若人有難問 離空說其過 是不成難問 俱同於彼疑

(蔣) 4.9 依空解說時，若人欲問難，是則不成過，將成同宗故。

第四品 —— 觀蘊品 —— 終。

第五品

——觀界品——

འཇམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་ལྟ་བུ་ལྟོས་ལྟོས། འཇམ་མཁའ་རྩུང་བྱེད་ཡོད་མེད་ལྟོས། འགལ་ཏེ་མཚན་ལས་ལྟོས་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

(鳩) 5.1 空相未有時 則無虛空法 若先有虛空 即為是無相

(蔣) 5.1. 虛空性相前，則無有虛空，若先有虛空，應成無性相。

འཇམ་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་ལྟོས། འགལ་ཡང་གང་ལྟར་ཡོད་མེད་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་མེད་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་གང་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར།

(鳩) 5.2 是無相之法 一切處無有 於無相法中 相則無所相

(蔣) 5.2 無性相事物，諸時處亦無；若無無相法，性相趨何處？

འཇམ་ཉིད་མེད་པ་འཇམ་ཉིད་ལྟོས། མི་འཇུག་འཇམ་ཉིད་བཅས་པ་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་བཅས་འཇམ་ཉིད་མེད་པ་ལས། འགལ་ཡང་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་ལོ།

(鳩) 5.3 有相無相中 相則無所住 離有相無相 餘處亦不住

(蔣) 5.3 不趨於無相，亦非於有相，離具相無相，餘者亦不趨。

འཇམ་ཉིད་འཇུག་པ་མེད་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་འཇུག་པ་མེད་ལྟོས་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་འཇུག་པ་མེད་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་འཇུག་པ་མེད་ལྟོས།

(鳩) 5.4 相法無有故 可相法亦無 可相法無故 相法亦復無

(蔣) 5.4 性相既不趨，事例不應理。事例若非理，性相亦無有。

འདྲིམ་མཚན་གཞི་ཡོད་མེད་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་ཡོད་པ་ཉིད་མེད་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་མཚན་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི། དངོས་པོ་ཡང་ལྟོས་ལྟོས།

(鳩) 5.5 是故今無相 亦無有可相 離相可相已 更亦無有物

(蔣) 5.5 是故無事例，性相不能有，離事例性相，更無有事物。

འདྲོས་པོ་ཡོད་པ་མེད་ལྟོས། དངོས་མེད་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར། དངོས་དང་དངོས་མེད་མི་མཐུན་ཚེས། འགལ་གྱིས་དངོས་དང་དངོས་མེད་འཇུག།

(鳩) 5.6 若使無有有 云何當有無 有無既已無 知有無者誰

(蔣) 5.6 事物既非有，無事物為何？事非事反法，誰知事非事。

(佛護引文) 5.6 事物既非有，無事物為何？事非事異法，誰知事非事。

འདྲིམ་མཚན་མཁའ་དངོས་པོ་ལྟོས། དངོས་མེད་མེད་ལྟོས་འཇམ་ཉིད་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་མེད་ལྟོས་འཇམ་ཉིད་ལྟོས། འགལ་གང་དག་ལྟར་འཇམ་མཁའ་མཚན་ལྟོས།

(鳩) 5.7 是故知虛空 非有亦非無 非相非可相 餘五同虛空

(蔣) 5.7 虛空非事物，亦非非事物，非事例性相，餘五同虛空。

འཇམ་ཉིད་གང་དག་དངོས་ལྟོས་ལྟོས། ཡོད་པ་ཉིད་དང་མེད་པ་ཉིད་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་ལྟོས་ལྟོས། འཇམ་ཉིད་ལྟོས་ལྟོས།

5.8 淺智見諸法，若有若無相，是則不能見，滅見安隱法。

第五品——觀界品——終。

第六品

——觀貪欲、貪心品——

ལག་ལྟེ་འདོད་ཆགས་ལྟོ་ལོ་ལྟེ། འདོད་ཆགས་མེད་པའི་ཆགས་ཡོད་ལྟེ། འདོད་ཆགས་ལྟོ་ལོ་ལྟེ། འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་འགྱུར།

(鳩) 6.1 若離於染法 先自有染者 因是染欲者 應生於染法

(蔣) 6.1 若於貪欲前，貪心離貪欲，依此有貪欲，貪心起貪欲。

ཆགས་པ་ཡོད་པར་མ་གྱུར་ནའང་། འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་གཤམ་ལྟེ། ཆགས་པ་ལ་ཡང་འདོད་ཆགས་ལྟེ། ཡོད་པའི་མེད་ཀྱང་རིམ་པ་མཚུངས།

(鳩) 6.2 若無有染者 云何當有染 若有若無染 染者亦如是

(蔣) 6.2 既無有貪心，貪欲如何有？以貪欲有無，同理觀貪心。

(佛護引文) 6.2 雖然有貪心，貪欲如何有？以貪欲有無，同理觀貪心。

འདོད་ཆགས་དང་ནི་ཆགས་པ་དག། ལྟན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་མི་རིགས། འདི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག། ལམ་ཚུན་ལྟོས་པ་མེད་པར་འགྱུར།

(鳩) 6.3 染者及染法 俱成則不然 染者染法俱 則無有相待

(蔣) 6.3 貪欲及貪心，俱生不應理，如是該二貪，應成無相待。

ལག་ལྟེ་ཉིད་ལྟན་ཅིག་ཉིད་མེད་དེ། འདི་ཉིད་དེ་དང་ལྟན་ཅིག་མི། ཅི་སྟེ་ཐ་དང་ཉིད་ཡིན་ལྟེ། ལྟན་ཅིག་ཉིད་དུ་རྟེན་ལྟེ།

(鳩) 6.4 染者染法一 一法云何合 染者染法異 異法云何合

(蔣) 6.4 一性不同俱，彼彼不同俱，設若成為異，如何能同俱？

ལག་ལྟེ་གཅིག་སུ་ལྟན་ཅིག་ལ། ལྟོས་པའི་ཡང་དེ་འགྱུར་རོ། ལག་ལྟེ་ཐ་དང་ལྟན་ཅིག་ལ། ལྟོས་པའི་ཡང་དེར་འགྱུར་རོ།

(鳩) 6.5 若一有合者 離伴應有合 若異有合者 離伴亦應合

(蔣) 6.5 若一成同俱，離伴應如是，若異成同俱，離伴應如是。

ལག་ལྟེ་ཐ་དང་ལྟན་ཅིག་ལ། ཅི་གོ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག། ཐ་དང་ཉིད་དུ་གྲུབ་ལྱུར་རམ། འདི་ལྟར་དེ་གཉིས་ལྟན་ཅིག་ལྟེ།

(鳩) 6.6 若異而有合 染染者何事 是二相先異 然後說合相

(蔣) 6.6 若異能同俱，莫非其二貪，將成為異法？故二成同俱。

(佛護引文) 6.6 若異能同俱，何成其二貪？成為異法故，二者成同俱。

ལག་ལྟེ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག། ཐ་དང་ཉིད་དུ་གྲུབ་ལྱུར་ལ། འདི་དག་ལྟན་ཅིག་ཉིད་དུ་ནི། ཅི་ཡི་ཕྱིར་ལོད་ས་སུ་རྟོག་

(鳩) 6.7 若染及染者 先各成異相 既已成異相 云何而言合

¹ 雖然對勘版本用的是 འཇམ་ 字，應是錯誤，改為 འཇེན་ 字。

(蔣) 6.7 貪欲及貪心，若僅為異法，何故遍念執，二者為同俱？

ཁ་དང་གྲུབ་པར་མ་གྱུར་པས། །དེ་ཕྱིར་ལྷན་ཅིག་འདོད་བྱེད་ན། །ལྷན་ཅིག་རབ་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །ཁ་དང་ཉིད་དུ་ཡང་འདོད་དམ།

(鳩) 6.8 異相無有成 是故汝欲合 合相竟無成 而復說異相

(蔣) 6.8 不成異法故，若欲許同俱，極成同俱故，仍許異法乎？

(佛護引文) 6.8 不成異法故，仍許同俱乎？極成同俱故，仍許異法乎？

ཁ་དང་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་པས། །ལྷན་ཅིག་དངོས་པོ་འགྲུབ་མི་འགྱུར། །ཁ་དང་དངོས་པོ་གང་ཡོད་ན། །ལྷན་ཅིག་དངོས་པོར་འདོད་པར་བྱེད།

(鳩) 6.9 異相不成故 合相則不成 於何異相中 而欲說合相

(蔣) 6.9 異事不成故，俱事則不成；何處有異事，承許為俱事。

(佛護引文) 6.9 異事不成故，俱事則不成；於某異事物，承許為俱事。

།དེ་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག། །ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ། །འདོད་ཆགས་བཞིན་དུ་ཚོས་རྣམས་ཀུན། །ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ།

(鳩) 6.10 如是染染者 非合不合成 諸法亦如是 非合不合成

(蔣) 6.10 貪欲及貪心，非俱非非俱，如貪一切法，非俱非非俱。

第六品——觀貪欲、貪心品——終。

第七品

——觀生、滅、住三相品——

ལག་ཏེ་སྐྱེ་བ་འདུས་བྱས་ན། །དེ་ལ་མཚན་ཉིད་གསུམ་ལྡན་འགྲུས། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་འདུས་མ་བྱས། །ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་ཡིན།

(鳩) 7.1 若生是有為 則應有三相 若生是無為 何名有為相

(蔣) 7.1 若生是有為，應有三性相；若生是無為，何名有為相？

སྐྱེ་ལ་སོགས་གསུམ་སོ་སོ་ཡིས། །འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་བྱ་བར་བློ། །ལུས་མིན་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ། །འདུས་པ་ཡང་བློ་ཇི་ལྟར་རུང།

(鳩) 7.2 三相若聚散 不能有所相 云何於一處 一時有三相

(蔣) 7.2 生等三個體，不能為有相，聚體於一處，如何同時有？

སྐྱེ་དང་གཞན་དང་འཇིག་རྣམས་ལ། །འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་གཞན་ཞིག་བློ། །ལག་ཏེ་ཡོད་ན་ཐུག་མེད་འགྲུས། །མེད་ན་དེ་དག་འདུས་བྱས་མིན།

7.3 若謂生住滅，更有有為相，是即為無窮，無即非有為。

སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་རྩ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བ་འབའ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བ་འད་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན།

(鳩) 7.4 生生之所生 生於彼本生 本生之所生 還生於生生

(蔣) 7.4 因由生之生，僅成根本生；因由根本生，亦成生之生。

ལག་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེས། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བས་མ་སྐྱེད་དེས། །དེ་བློ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

(鳩) 7.5 若謂是生生 能生於本生 生生從本生 何能生本生

(蔣) 7.5 若謂生之生，能成根本生，根本不生故，彼應如何生？

ལག་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིས། །བསྐྱེད་པ་དེ་ཡིས་རྩ་སྐྱེད་ན། །དེས་མ་སྐྱེད་པའི་རྩ་བ་དེས། །དེ་བློ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

(鳩) 7.6 若謂是本生 能生於生生 本生從彼生 何能生生生

(蔣) 7.6 若謂根本生，能成根本生，彼不生本生，彼應如何生？

ལག་ཏེ་མ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡིས། །དེ་སྐྱེད་པར་བློ་བྱེད་ལུས་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ཞིན་པ་དེ་ཡིས། །དེ་སྐྱེད་པར་བློ་འདོད་ལ་རག།

(鳩) 7.7 若生生時 能生於本生 生生尚未有 何能生本生

若本生生時 能生於生生 本生尚未有 何能生生生

(蔣) 7.7 若言未生者，能成其他生，隨汝之所許，正在生將生。

(佛護引文) 7.7 若汝謂正生，未成之本生，尚能成餘生，該生隨汝許。

ཇི་ལྟར་མར་མེ་རང་དང་གཞན། །སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། །སྐྱེ་བ་འད་རང་དང་གཞན་གྱི་དདོས། །གཉིས་ཀ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཡིན་ན།

(鳩) 7.8 如燈能自照，亦能照於彼，生法亦如是，生自亦生彼。

(蔣) 7.8 如燈能自照，亦能照於他，生法亦如是，生自亦生他。

མར་མེ་དང་འཛིན་པ་དག་ལ། །དེ་འདུག་པ་ན་སྐྱེ་བ་མེད། མར་མེས་ཅི་ཞིག་སྣང་བར་བྱེད། །སྐྱེ་བ་སེལ་བས་སྣང་བྱེད་ཡིན།

(鳩) 7.9 燈中自無闇 住處亦無闇 破闇乃明照 無闇則無照

(蔣) 7.9 何處有燈火，該處無黑暗，燈照亮何者？除闇為照亮。

ལག་ཚེ་མར་མེ་སྐྱེ་བ་ཞིན་པ། །སྐྱེ་བ་དང་འཛིན་པ་མེད་ལ། །དེ་ལྟར་མར་མེ་སྐྱེ་བ་ཞིན་པས། །སྐྱེ་བ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།

(鳩) 7.10 云何燈生時 而能破於闇 此燈初生時 不能及於闇

(蔣) 7.10 燈火正生時，黑暗不相遇。燈火正生時，何能除黑暗？

(佛護引文) 7.10 如燈正生時，黑暗被除去。燈火正生時，黑暗不相遇。

མར་མེ་ལྔ་དང་པ་མེད་པར་ཡང་། །གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་སེལ་བྱེད་ལ། །འཛིན་ཏེ་བྱེད་ཀྱང་ན་གཞན་པའི་སྐྱེ་བ། །འདི་ན་གཞན་པ་དེས་སེལ་འགྲུམ།

7.11 燈若未及闇，而能破闇者，燈在於此間，則破一切闇。

མར་མེ་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །གལ་ཏེ་སྣང་བར་བྱེད་ལྱུར་ལ། །སྐྱེ་བ་འདང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །སྐྱིབ་པར་འགྲུམ་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

(鳩) 7.12 若燈能自照 亦能照於彼 闇亦應自闇 亦能闇於彼

(蔣) 7.12 若燈能自照，亦能照於他，闇亦應自闇，亦闇他無疑。

སྐྱེ་བ་འདི་ནི་མ་སྐྱེས་པས། །རང་གི་བདག་ཉིད་དེ་ལྟར་སྐྱེད། །ཅི་ཕྱེ་སྐྱེས་པས་སྐྱེད་བྱེད་ལ། །སྐྱེས་ན་ཅི་ཞིག་བསྐྱེད་དུ་ཡོད།

(鳩) 7.13 此生若未生 云何能自生 若生已自生 生已何用生

(蔣) 7.13 此生若未生，云何能自生？由已生若生，已生有何生？

སྐྱེས་དང་མ་སྐྱེས་སྐྱེ་བ་ཞིན་པ། །དེ་ལྟར་སྐྱེ་བ་ལ་མི་སྐྱེད་པ། །དེ་ནི་སོང་དང་མ་སོང་དང་། །བཞོམ་པས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཡིན།

(鳩) 7.14 生非生已生 亦非未生生 生時亦不生 去來中已答

(蔣) 7.14 已生及未生，正生皆不生，彼由去未去，正去而釋之。

ལག་ཚེ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ལ། །སྐྱེ་བ་ཞིན་འདི་འགྲུང་མེད་པའི་ཚོ། །དེ་ལྟར་སྐྱེ་བ་བརྟེན་པ་ལས་ལྷོ། །སྐྱེ་བ་ཞིན་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ།

(鳩) 7.15 若謂生時生 是事已不成 云何依生法 爾時而得生？

(蔣) 7.15 生時許正生，是事已不成，如何依生法，而釋正在生？

རྟེན་ཅིང་འགྲུང་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ལི། །དེ་ལྟར་སྐྱེ་བ་ཞིན་ཉིད་དང་ནི། །སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་ལི་བ་ཉིད།

² 雖然對勘版本用的是 བརྟེན 字，應是錯誤，改為 བརྟེན 字。

(鳩) 7.16 若法眾緣生 即是寂滅性 是故生生時 是二俱寂滅

(蔣) 7.16 凡是緣起有，寂滅其自性，是故正在生，生亦皆寂滅。

།གཡ་རྟེ་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ། །འགའ་ཞིག་གང་ན་ཡོད་ལྟར་ན། །དེ་ནི་སྐྱེ་འགྱུར་དངོས་པོ་དེ། །མེད་ན་ཅི་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

(鳩) 7.17 若有未生法 說言有生者 可生之彼法 不成豈可生？

(蔣) 7.17 若未生事物，在於某時處，既無所生物，又能生何者？

(佛護引文) 7.17 若未生事物，在於某時處，為何能生起，既有則不生。

།གཡ་རྟེ་སྐྱེ་བ་དེ་ཡིས་ནི། །སྐྱེ་བ་ཞིན་པ་ནི་སྐྱེད་ཀྱེད་ན། །སྐྱེ་བ་དེ་ནི་སྐྱེ་བ་ལྟ། །གང་ཞིག་གིས་ནི་སྐྱེད་པར་བྱེད།

(鳩) 7.18 若言生時生 是能有所生 何得更有生 而能生是生

(蔣) 7.18 若謂由彼生，而成正在生，彼生視為生，由何者而生？

(佛護引文) 7.18 若謂由彼生，而成正在生，由彼生而生，該生亦為何？

།གཡ་རྟེ་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས། །དེ་སྐྱེད་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་མེད་སྐྱེ་ན། །ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

(鳩) 7.19 若謂更有生 生生則無窮 離生生有生 法皆自能生

(蔣) 7.19 生若由他生，應成無窮盡，無生若能生，一切皆可生。

།དེ་ཞིག་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡང་། །སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། །ཡོད་མེད་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཞེས། །ཁོད་དུ་བསྟན་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ།

7.20 有法不應生，無亦不應生，有無亦不生，此義先已說。

།དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ།

(鳩) 7.21 若諸法滅時 是時不應生 法若不滅者 終無有是事

(蔣) 7.21 事物正滅時，是時不應生，何者非正滅，不應為事物。

།དངོས་པོ་གནས་པ་མི་གནས་རྟེ། །དངོས་པོ་མི་གནས་གནས་པ་མིན། །གནས་བཞིན་པ་ཡང་མི་གནས་རྟེ། །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་གནས་པར་འགྱུར།

(鳩) 7.22 不住法不住 住法亦不住 住時亦不住 無生云何住

(蔣) 7.22 住非由已住，亦非由未住，非由正在住，無生何能住？

།དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །གནས་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ།

(鳩) 7.23 若諸法滅時 是則不應住 法若不滅者 終無有是事

(蔣) 7.23 事物正滅時，是時不應住；若非正在滅，彼法非事物。

།དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དུས་ཀུན་དུ། །ཀ་དང་འཆི་བའི་ཆོས་ཡིན་ན། །གང་དག་ཀ་དང་འཆི་མེད་པར། །གནས་པའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཡོད།

7.24 所有一切法，皆是老死相，終不見有法，離老死有住。

ལའན་པ་ལའན་པ་གཞན་དང་ནི། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གཞན་མི་རིགས། །ཇི་ལྟར་སྐྱབ་རང་དང་དང་ནི། །གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་བཞིན།

(鳩) 7.25 住不自相住 亦不異相住 如生不自生 亦不異相生

(蔣) 7.25 住不由他住，自住亦非理，如生不從己，亦不從他生。

ལའགགས་པ་འགག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །མ་འགགས་པ་ཡང་འགག་མི་འགྱུར། །འགག་བཞིན་པ་ཡང་དེ་བཞིན་མིན། །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་འགག་པར་འགྱུར།

(鳩) 7.26 法已滅不滅 未滅亦不滅 滅時亦不滅 無生何有滅

(蔣) 7.26 已滅不成滅，未滅亦不滅，正滅亦如是，無生何有滅？

འདེམས་དངོས་པོ་གཞན་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དངོས་པོ་མི་གཞན་པ་ལ་ཡང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

(鳩) 7.27 法若有住者 是則不應滅 法若不住者 是亦不應滅

(蔣) 7.27 事物之住中，滅應不成立，事物無住中，滅亦不應理。

ལའགས་སྐབས་དེ་ཡིས་གཞན་སྐབས་ནི། །དེ་ཉིད་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར། །གཞན་སྐབས་གཞན་གྱིས་གཞན་སྐབས་ནི། །གཞན་ཡང་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།

(鳩) 7.28 是法於是時 不於是時滅 是法於異時 不於異時滅

(蔣) 7.28 是法於是時，該法不應滅；是法於異時，他亦不應滅。

(佛護引文) 7.28 是法於是時，是故不應滅；是法於異時，異故不應滅。

ལང་ཚེ་ཚེས་རྒྱལས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྐྱབ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་བ། །དེ་ཚེ་ཚེས་རྒྱལས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

7.29 如一切諸法，生相不可得，以無生相故，即亦無滅相。

འདེམས་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གཅིག་ཉིད་ན་ནི་དངོས་པོ་དང་། །དངོས་པོ་མེད་པ་འཐད་པ་མེད།

(鳩) 7.30 若法是有者 是即無有滅 不應於一法 而有有無相

(蔣) 7.30 事物若有，滅則不應理；一性中不成，事物之有無。

(佛護引文) 7.30 事物若有，滅則不應理，事物之有無，一性不應理。

འདངོས་པོ་མེད་པར་གྱུར་པ་ལའང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །མགོ་གཉིས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་ནི། །བཅད་དུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་ནོ།

(鳩) 7.31 若法は無者 是即無有滅 譬如第二頭 無故不可斷

(蔣) 7.31 事物若是無，滅則不應理，譬如第二頭，無故不可斷。

ལའགག་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །ཡོད་མིན་འགག་པ་གཞན་གྱིས་མིན། །ཇི་ལྟར་སྐྱབ་རང་དང་དང་ནི། །གཞན་གྱིས་སྐྱེད་པ་མ་ཡིན་བཞིན།

(鳩) 7.32 法不自相滅 他相亦不滅 如自相不生 他相亦不生

(蔣) 7.32 滅非由他滅，亦非由自滅；生非由他生，亦非由自生。

སྐྱེ་དང་གནས་དང་འཛིག་པ་དག །མ་གྲུབ་ཕྱིར་ན་འདུས་བྱས་མེད། །འདུས་བྱས་རབ་ཏུ་མ་གྲུབ་པས། །འདུས་མ་བྱས་ནི་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།

(鳩) 7.33 生住滅不成 故無有有為 有為法無故 何得有無為

(蔣) 7.33 生住滅不成，故無有為法，有為法無故，何得無為法？

མི་ལམ་ཇི་བཞིན་སྐྱེ་མ་བཞིན། །དྲི་ཟེང་གོང་ཁྱེར་ཇི་བཞིན་དུ། །དེ་བཞིན་སྐྱེ་དང་དེ་བཞིན་གནས། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་འཛིག་པ་གསུངས།

7.34 如幻亦如夢，如乾闥婆城，所說生住滅，其相亦如是。

第七品——觀生、住、滅三相品——終。

第八品

——觀作者、作業品——

ཁྱེད་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དེ། །ལས་སུ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། ཁྱེད་པོ་མ་ཡིན་པར་ཡང་། །ལས་སུ་མ་གྱུར་མི་བྱེད་དོ།

(鳩) 8.1 決定有作者 不作決定業 決定無作者 不做無定業

(蔣) 8.1 以是作者故，不應為作業；雖非為作者，不做非作業。

ཡིན་པར་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། ཁྱེད་པོ་མེད་པའི་ལས་སུ་འདྲུས། ཡིན་པར་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། །ལས་མེད་ཁྱེད་པོར་ཡང་འགྱུར།

(鳩) 8.2 決定業無作 是業無作者 定作者無作 作者亦無業

(蔣) 8.2 是者無行為，成業無作者；是者無行為，成作者無業。

(佛護引文) 8.2 是者無行為，業亦無作者；是者無行為，作者亦無業。

ཁག་ལ་ཉེ་བྱེད་པོར་མ་གྱུར་པ། །ལས་སུ་མ་གྱུར་བྱེད་ན་ནི། །ལས་ལ་སྐྱུ་ནི་མེད་པར་འགྱུར། ཁྱེད་པོ་ལོ་ཡང་སྐྱུ་མེད་འགྱུར།

(鳩) 8.3 若定有作者 亦定有作業 作者及作業 即墮於無因

(蔣) 8.3 若非是作者，能做非作業，作業成無因，作者亦無因。

སྐྱུ་མེད་ན་ནི་འབྲས་བུ་དང་། །སྐྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཟོ། །དེ་མེད་ན་ནི་བྱ་བ་དང་། ཁྱེད་པོ་དང་བྱེད་མི་རིགས།

(鳩) 8.4 若墮於無因 則無因無果 無作無作者 無所用作法

(蔣) 8.4 若因不存在，果因不應理，無彼無作處，作者及作業。

བྱ་བ་ལ་སོགས་མི་རིགས་ན། །ཚོས་དང་ཚོས་མིན་ཡོད་མ་ཡིན། །ཚོས་དང་ཚོས་མིན་མེད་ན་ནི། །དེ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་མེད།

(鳩) 8.5 若無作等法 則無有罪福 罪福等無故 罪福報亦無

(蔣) 8.5 若無作等法，則無法非法，若無法非法，無彼所生果。

འབྲས་བུ་མེད་ན་ཐར་པ་དང་། །མཐོ་རིས་འགྱུར་བའི་ལམ་མི་འཐད། །བྱ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །དོན་མེད་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

(鳩) 8.6 若無罪福報 亦無有涅槃 諸可有所作 皆空無有果

(蔣) 8.6 無果則無有，解脫增上生，一切作等事，應成無意義。

ཁྱེད་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་པ། །གྱུར་མ་གྱུར་དེ་མི་བྱེད་དེ། །ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་ཅིག་ལ། །ཕན་རྒྱུན་འགལ་བས་གལ་ཡོད།

(鳩) 8.7 作者定不定 不能作二業 有無相違故 一處則無二

(蔣) 8.7 以是非作者，不造是非業，是非相違故，一處則無二。

ཁྱེད་པོར་ནི་གྱུར་པ་ཡིས། །མ་གྱུར་ལས་ནི་མི་བྱེད་དེ། །མ་གྱུར་པས་ཀྱང་གྱུར་མི་བྱེད། །འདིར་ཡང་སྐྱོན་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར།

(鳩) 8.8 有不能作無 無不能作有 若有作作者 其過如先說

(蔣) 8.8 以是為作者，不造非作業，非亦不造是，此復成該過。

(佛護引文) 8.8 作者及作業，是不造作非，非不造作是，此復成該過。

ཁྱེད་པོ་འཛིན་གྱི་མཁུར་པ་དང་། །ལམ་པ་ལས་འཛིན་གྱི་མཁུར་དང་། །ལུས་མཁུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །གཏམ་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་ལོ།

(鳩) 8.9 作者不作定 亦不作不定 及定不定業 其過如先說

(蔣) 8.9 以是為作者，不做非作業，不做是非業，因相前已述。

(佛護引文) 8.9 作者及作業，是者不造作，非業及是非，因相前已述。

ཁྱེད་པོ་འཛིན་གྱི་མཁུར་པས། །ལས་འཛིན་གྱི་མཁུར་དང་བཅས་པ་དང་། །ལུས་མཁུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །གཏམ་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་ལོ།

(鳩) 8.10 作者定不定 亦定亦不定 不能作於業 其過如先說

(蔣) 8.10 以非為作者，不做係屬業，不做是非業，因相前已述。

(佛護引文) 8.10 作者及作業，非者不造作，是業及是非，因相前已述。

ཁྱེད་པོ་འཛིན་གྱི་མཁུར་ལྟེན་ལོ། །ལས་སྤྱི་གྱི་མཁུར་དང་མཁུར་པ། །མི་བྱེད་འདི་ཡང་གཏམ་ཚིགས་ལྟེན་ལོ། །གོང་དུ་བསྟན་པས་ཤེས་པར་བྱ།

(蔣) 8.11 以是非作者，不做是非業。如前已闡述，應知其因相。

ཁྱེད་པོ་ལས་བརྟེན་བྱས་ཤིང་། །ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་དེ་ཉིད་ལ། །བརྟེན་ནས་འབྱུང་བམ་གཏོགས་པ། །འབྲུབ་པའི་རྒྱ་ལྟེན་ལམ་མཐོང་དོ།

(鳩) 8.12 因業有作者 因作者有業 成業義如是 更無有餘事

(蔣) 8.12 因業有作者，因作者有業，除了依緣起，不見成立因。

འདི་བཞིན་ཉེར་ལེན་ཤེས་པར་བྱ། །ལས་དང་བྱེད་པོ་བསལ་ཕྱིར་ལོ། །ཁྱེད་པོ་དང་ལས་དག་གིས། །དངོས་པོ་ལྷན་མཁུར་ཤེས་པར་བྱ།

(鳩) 8.13 如破作作者 受受者亦爾 及一切諸法 亦應如是破

(蔣) 8.13 知近取亦爾，破業作者故，由業及作者，應知諸餘事。

第八品——觀作者、作業品——終。

第九品

——觀前住品——

ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། རྩོམ་སོགས་དང་ཡང་དབང་བྱས་པ། ལག་གི་ཡིན་པ་དེ་དག་གི། ལྟ་རྟོག་པ་ཡོད་ཁ་ཅིག་སྟེ།

(鳩) 9.1 眼耳等諸根 苦樂等諸法 誰有如是事 是則名本住

(蔣) 9.1 見聞等諸根，受等所治事，彼前定有物，論師如是說。

འདོད་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། ལྟ་བུ་ལ་སོགས་ཅི་ལྟར་འགྲུས། འདི་ཕྱིར་དེ་དག་ལྟ་རྟོག་པ། འདོད་པོ་གཞན་པ་ཡོད་དོ།

(鳩) 9.2 若無有本住 誰有眼等法 以是故當知 先已有本住

(蔣) 9.2 事物若無有，何能有見等？此故彼等前，先有事物住。

ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། རྩོམ་བུ་ལ་སོགས་ཉིད་ཀྱི་ལྟ། ལྟ་རྟོག་པ་དོན་ལོག་པ་གཞན་པ། འདི་ནི་གང་གིས་གདགས་པར་བྱ།

(鳩) 9.3 有離眼等根 及苦樂等法 先有本住者 以何而可知

(蔣) 9.3 觀見及聽聞，感受等之前，但凡有事物，由何而施設？

ལྟ་བུ་ལ་སོགས་མེད་པར་ཡང་། ལག་ཏེ་དེ་ནི་གཞན་གྱུར་ན། འདི་མེད་པར་ཡང་དེ་དག་གི། ཡོད་པར་འགྲུས་བར་ཐེ་རྩོམ་མེད།

(鳩) 9.4 若離眼耳等 而有本住者 亦應離本住 離人何有法

(蔣) 9.4 雖無有見等，事物尚可住，無需該事物，有彼等無疑。

ཅི་ཡིས་གང་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད། ལག་གིས་ཅི་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད། ཅི་མེད་གང་ཞིག་ག་ལ་ཡོད། ལག་མེད་ཅི་ཞིག་ག་ལ་ཡོད།

(鳩) 9.5 以法知有人 以人知有法 離法何有人 離人何有法

(蔣) 9.5 以何明現爾？以爾明現何？無彼怎有爾？無爾怎有彼？

ལྟ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། ལྟ་རྟོག་པ་ཞིག་ཡོད་པ་མིན། ལྟ་སོགས་ནང་ནས་གཞན་ཞིག་གིས། ལག་ལ་ལྟ་རྟོག་པ་ལ་བར་བྱེད།

(鳩) 9.6 一切眼等根 實無有本住 眼耳等諸根 異相而分別

(蔣) 9.6 見等諸相前，無有爾事物，見等於別時，由別法明現。

ལྟ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། ལྟ་རྟོག་པ་ཏེ་ཡོད་མིན་ན། ལྟ་ལ་སོགས་པ་རེ་རེ་ཡི། ལྟ་རྟོག་པ་ནི་ལྟར་ཡོད།

(鳩) 9.7 若眼等諸根 無有本住者 眼等一一根 云何能知塵

(蔣) 9.7 見等諸相前，若無有事物，見等別相前，何能有事物？

ལྟ་བོད་ཉིད་ཉན་བོད། ལག་ཏེ་རྩོམ་བོད་དེ་ཉིད་ན། རེ་རེ་ལྟ་རྟོག་པ་ལྟར་ན། འདི་ནི་དེ་ལྟར་མི་རིགས་སོ།

(鳩) 9.8 見者即聞者 聞者即受者 如是等諸根 則應有本住

(蔣) 9.8 若見者成為，聞者及受者，別相前應有，如是不應理。

(佛護引文) 9.8 別相前若有，見者即應成，聞者及受者，如是不應理。

ལག་ཏུ་ལྟོ་བོ་གཞན་ཉིད་ལ། ཉན་པ་པོ་གཞན་ཚོར་གཞན་ན། ལྟོ་བོ་ཡིད་ཚོ་ཉན་པོར་འགྱུར། ལངས་ཀྱང་མང་བོ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

(鳩) 9.9 若見聞各異 受者亦各異 見時亦應聞 如是則神多

(蔣) 9.9 若見聞各異，受者亦各異，見時亦應聞，我亦成多性。

ལྟོ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། ཚོར་བ་དག་ལ་སོགས་པ་ཡང་། ལང་ལས་འགྱུར་བའི་འགྱུར་དེ་ཡང་། འདྲི་ཡིད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 9.10 眼耳等諸根 苦樂等諸法 所從生諸大 彼大亦無神

(蔣) 9.10 觀見及聽聞，受等亦如是，所從生諸大，此物亦非有。

ལྟོ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། ཚོར་བ་དག་ལ་སོགས་པ་ཡང་། ལང་གི་ཡིན་པ་གལ་ཏེ་མེད། འདྲི་ཡིད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 9.11 若眼耳等根 苦樂等諸法 無有本住者 眼等亦應無

(蔣) 9.11 觀見及聽聞，受等其諸法，若無擁有者，其法亦無有。

ལང་ཞིག་ལྟོ་ལ་སོགས་པ་ཡི། ལྟོ་རྒྱུ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ། འདྲི་ཡིད་དོ་མེད་དོ་ཞེས། རྟོག་པ་དག་ནི་ལྟོ་གཤམ་འགྱུར།

(鳩) 9.12 眼等無本住 今後亦復無 以三世無故 無有無分別

(蔣) 9.12 無物於見前，見時及見後，執取有與無，分別應止息。

第九品——觀前住品——終。

³ 雖然對勘版本寫的是 ཡང་། 字，應該為誤。

第十品

——觀柴火品——

། ལུང་ལིང་གང་དེ་མེ་ཡིན་ན། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་གཅིག་འགྲུས། །གལ་ཏེ་ལིང་ལས་མེ་གཞན་ན། །ལིང་མེད་པར་ཡང་འབྱུང་བར་འགྲུས།

(鳩) 10.1 若燃是可燃 作作者則一 若燃異可燃 離可燃有燃

(蔣) 10.1 凡柴若為火，作作者則一，若柴異於火，無柴亦生火。

། རྟག་རྒྱ་འབར་བ་ཉིད་དུ་འགྲུས། །འབར་བྱེད་རྒྱ་ལས་མི་འབྱུང་ཞིང་། །རྩོམ་པ་དོན་མེད་ཉིད་དུ་འགྲུས། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ལས་ཀྱང་མེད།

(鳩) 10.2 如是常應燃 不因可燃生 則無燃火功 亦名無作火

(蔣) 10.2 應成常燃性，火從無因生，努力成無義，作業亦為無。

། གཞན་ལ་རྩོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། །འབར་བར་བྱེད་རྒྱ་ལས་མི་འབྱུང་། །རྟག་རྒྱ་འབར་བ་ཡིན་ན་ལོ། །རྩོམ་པ་དོན་མེད་ཉིད་དུ་འགྲུས།

(鳩) 10.3 燃不待可燃 則不從緣生 火若常燃者 人功則應空

(蔣) 10.3 不待其他故，從無燃因生，火若常燃者，人功應則空。

། དེ་ལ་གལ་ཏེ་འདི་རྣམས་དུ། །སྲེག་བཞིན་ལུང་ལིང་ཡིན་སེམས་ན། །གང་ཚེ་དེ་ཚམ་དེ་ཡིན་ན། །གང་གིས་ལུང་ལིང་དེ་སྲེག་བྱེད།

(鳩) 10.4 若汝謂燃時 名為可燃者 爾時但有薪 何物燃可燃？

(蔣) 10.4 於此若汝念：正燃為柴薪。正燃若是薪，由何燃柴薪？

། གཞན་ཕྱིར་མི་ཕྱད་ཕྱད་མེད་ན། །སྲེག་པར་མི་འགྲུར་མི་སྲེག་ན། །འཚི་བར་མི་འགྲུར་མི་འཚི་ན། །རང་རྟགས་དང་ཡང་ལྡན་པར་གནས།

(鳩) 10.5 若異則不至 不至則不燒 不燒則不滅 不滅則常住

(蔣) 10.5 若異則不遇，不遇則不燒，不燒則不滅，亦住自相中。

། ཇི་ལྟར་ལུང་མེད་རྒྱུས་པ་དང་། །རྒྱུས་པ་འདང་ལུང་མེད་ཕྱད་པ་བཞིན། །གལ་ཏེ་ལིང་ལས་མེ་གཞན་ན། །ལིང་དང་ཕྱད་དུ་རུང་བར་འགྲུས།

(鳩) 10.6 燃與可燃異 而能至可燃 如此至彼人 彼人至此人

(蔣) 10.6 如女相遇男，男亦相遇女；柴火雖為異，柴火仍相遇。

(佛護引文) 10.6 柴火雖為異，柴火仍相遇；如女相遇男，男亦相遇女。

། གལ་ཏེ་མེ་དང་ལིང་དག་ནི། །གཅིག་གིས་གཅིག་ནི་བསམ་ལ་གྱུར་ན། །ལིང་ལས་མེ་གཞན་ཉིད་ཡིན་ཡང་། །ལིང་དང་ཕྱད་པར་འདོད་ལ་རྟག

(鳩) 10.7 若謂燃可燃 二俱相離者 如是燃則能 至於彼可燃

(蔣) 10.7 若謂火與柴，一者遮一者，雖火異於柴，許火須遇柴。

ཁག་ཏེ་འིང་ལྟོས་མེ་ཡིན་ལ། ཁག་ཏེ་མེ་ལྟོས་འིང་ཡིན་ན། ཁག་ལྟོས་མེ་དང་འིང་འགྱུར་བ། འིང་པོར་གྱུབ་པ་གང་ཞིག་ཡིན།

(鳩) 10.8 若因可燃燃 因燃有可燃 先定有何法 而有燃可燃

(蔣) 10.8 若待柴為火，待火則是柴，所待火及柴，何者應先立？

ཁག་ཏེ་འིང་ལྟོས་མེ་ཡིན་ན། མེ་གྱུབ་པ་ལ་གྱུབ་པར་འགྱུར། འིང་པར་བྱ་བ་འིང་ལ་ཡང་། མེ་མེད་པར་ནི་འགྱུར་བ་ཡིན།

(鳩) 10.9 若因可燃燃 則燃成復成 是為可燃中 則為無有燃

(蔣) 10.9 若待柴為火，則火復成火，無火亦可有，所焚之柴薪。

ཁག་ཏེ་དངོས་པོ་གང་ལྟོས་འགྱུབ། འདི་ཉིད་ལ་ཡང་ལྟོས་ནས་ནི། ལྟོས་བྱ་གང་ཡིན་དེ་འགྱུབ་ན། ཁག་ལ་ལྟོས་ནས་གང་ཞིག་འགྱུབ།

(鳩) 10.10 若法因待成 是法還成待 今則無因待 亦無所成法

(蔣) 10.10 事物待某法，該法復待事，所待皆既有，由何待何者？

འདོས་པོ་ལྟོས་གྱུབ་གང་ཡིན་པ། འདེམ་གྱུབ་ན་རི་ལྟར་ལྟོས། ཅི་སྟེ་གྱུབ་པ་ལྟོས་ཤེ་ན། འདེན་ལྟོས་པར་མི་རིགས་སོ།

(鳩) 10.11 若法有待成 未成云何待 若成已有待 成已何用待

(蔣) 10.11 事物待而有，無事如何待？若謂有而待，彼待不應理。

འིང་ལ་ལྟོས་པའི་མེ་མེད་དེ། འིང་ལ་མ་ལྟོས་མེ་ཡང་མེད། མེ་ལ་ལྟོས་པའི་འིང་མེད་དེ། མེ་ལ་མ་ལྟོས་འིང་ཡང་མེད།

(鳩) 10.12 因可燃無燃 不因亦可燃 因燃無可燃 不因無可燃

(蔣) 10.12 無火觀待柴，無火不待柴；無柴觀待火，無柴不待火。

མེ་ནི་གཞན་ལས་མི་འོང་སྟེ། འིང་ལ་འདང་མེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། འདེ་བཞིན་འིང་གི་ལྷན་མ་ནི། འོས་དང་མ་འོས་བསོམ་པས་བསྟན།

(鳩) 10.13 燃不餘處來 燃處亦無燃 可燃亦如是 餘如去來說

(蔣) 10.13 火不從他生，柴中亦無火；柴薪之餘理，示於來去品。

(佛護引文) 10.13 火不從他生，柴中亦無火；由已未正去，同示柴餘理。

འིང་ཉིད་མེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འིང་ལས་གཞན་ལ་མེ་ཡང་མེད། མེ་ནི་འིང་དང་ལྷན་མ་ཡིན། མེ་ལ་འིང་མེད་དེར་དེ་མེད།

(鳩) 10.14 可燃即非然 離可燃無燃 燃無有可燃 燃中無可燃 (可燃中無燃)

(蔣) 10.14 柴薪並非火，柴外火亦無，火不具柴薪，柴火中互無。

མེ་དང་འིང་གིས་བདག་དང་ནི། ཉེ་བར་ལེན་པའི་རིམ་པ་ཀུན། འབྲུམ་རྣམས་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། མེ་ལྷས་པར་ནི་རྣམ་པར་བཤད།

(鳩) 10.15 以燃可燃法 說受受者法 及以說瓶衣 一切等諸法

4 雖然對勘版本寫的是 མེད། 字，應該為誤。

(蔣) 10.15 依序柴與火，近取者及處，瓶子與氈氊，皆應如是說。

ལག་དག་བདག་དང་དངོས་པོ་རྣམས། །དེ་བཅས་ཉིད་དང་ཐ་དང་པར། །སྟོན་པ་དེ་དག་བསྟན་དོན་ལ། །མཁས་སོ་སྣམ་དུ་མི་སེམས་སོ།

(鳩) 10.16 若人說有我 諸法各異相 當知如是人 不得佛法味

(蔣) 10.16 說我及事物，具該性及異，如是示諸義，不思為智者。

第十品——觀柴火品——終。

第十一品

——觀前後際品——

། རྩོམ་མཐའ་མངོན་ལམ་ཞེས་ལུས་ཚོ། །ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་མིན་ཞེས་གསུངས། །འཁོར་བ་ཐོག་མ་མཐའ་མེད་དེ། །དེ་ལ་རྩོམ་མེད་ཕྱི་མ་མེད།

(鳩) 11.1 大聖之所說 本際不可得 生死無有始 亦復無有終

(蔣) 11.1 問前際顯乎？大牟尼答非。輪迴無始終，前後際皆無。

། གང་ལ་ཐོག་མེད་མཐའ་མེད་པར། །དེ་ལ་དབུས་ནི་ག་ལ་ཡོད། །དེ་ཕྱིར་དེ་ལ་སྤྱི་དང། །ལྷན་ཅིག་རིམ་པ་མི་འཐད་དོ།

(鳩) 11.2 若無有始終 中當云何有 是故於此中 先後共亦無

(蔣) 11.2 若無有始終，中當云何有？故依次此中，先後俱皆無。

། གཤམ་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྤྱི་ལྟར་ལ། །ཁ་ལི་ཕྱི་མ་ཡིན་ན་ནི། །སྐྱེ་བ་ཁ་ལི་མེད་པ་དང། །མ་ལི་བར་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །

(鳩) 11.3 若使先有生 後有老死者 不老死有生 不生有老死

(蔣) 11.3 倘若先有生，後有老死者，有生不老死，不死亦將生。

། གཤམ་ཏེ་སྐྱེ་བ་འབྱུང་ལྟར་ལ། །ཁ་ལི་སྤྱི་བ་ཡིན་ན་ནི། །སྐྱེ་བ་མེད་པ་འཁོར་ལི་ནི། །རྒྱུ་མེད་པར་ནི་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །

11.4 若先有老死，而後有生者，是則是無因，不生有老死。

། སྐྱེ་བ་དང་ནི་ཁ་ལི་དག། །ལྷན་ཅིག་རྒྱུ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། །སྐྱེ་བ་ཞིན་པ་ན་འཁོར་འགྱུར་ཞིང། །གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་མེད་ཅན་དུ་འགྱུར།

(鳩) 11.5 生及於老死 不得一時共 生時則有死 是二俱無因

(蔣) 11.5 生及於老死，不得一時共：生時是死時，二者皆無因。

། གང་ལ་སྤྱི་ལྷན་ཅིག་གི་རིམ་པ་དེ་དག་མི་སྲིད་པའི། །སྐྱེ་བ་དེ་དང་ཁ་ལི་དེ། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྐྱོས་པར་བྱེད།

(鳩) 11.6 若使初後共 是皆不然者 何故而戲論 謂有生老死

(蔣) 11.6 絕無有先後，同俱等順序，何故而戲論，出生及老死？

། འཁོར་བ་འབའ་འཛིན། །རྩོམ་ཕྱི་མཐའ། །ཡོད་མ་ཡིན་པར་མ་ཟད་ཀྱི། །རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་ཉིད་དང་ནི། །མཚན་ཉིད་དང་ནི་མཚན་གཞི་ཉིད།

(鳩) 11.7 諸所有因果 相及可相法 受及受者等 所有一切法

(蔣) 11.7 不只僅無有，輪迴之前際，因性及果性，性相及事例，

(佛護引文) 11.7 因性及果性，性相及事例，感受及受者，無論任何事，

། ཚེར་དང་ཚེར་པོ་ཉིད་དང་ནི། །དོན་ཡོད་གང་དག་ཅི་ཡང་རུང། །དངོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཉིད་ལ་ཡང། །རྩོམ་ཕྱི་མཐའ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

⁵ 雖然對勘版本寫的是 𑄎 字，應該為誤。

(鳩) 11.8 非但於生死 本際不可得 如是一切法 本際皆亦無

(蔣) 11.8 感受及受者，無論任何事，如是諸事物，亦無有前際。

(佛護引文) 11.8 不只僅無有，輪迴之前際，如是諸事物，前際皆亦無。

第十一品——觀前後際品——終。

第十二品

——觀自作或他作品——

ཁཚིག་སྐྱུག་བསྐྱེད་བདག་གིས་བྱས། གཞན་གྱིས་བྱས་དང་གཉི་གས་བྱས། རྒྱ་མེད་པ་ལས་འབྱུང་བར་འདོད། །དེ་ནི་བྱ་བར་མི་རུང་དོ།

(鳩) 12.1 自作及他作 共作不因作 如是說諸苦 於果則不然

(蔣) 12.1 自作及他作，共作不因作，如是說諸苦，該作不應理。

ཁལ་ཏེ་བདག་གིས་བྱས་ལྟར་ན། །དེ་ཕྱིར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་མི་འགྱུར། ཁང་ཕྱིར་ཕུང་པོ་འདི་དག་ལ། །བརྟེན་ནས་ཕུང་པོ་དེ་དག་འབྱུང་།

(鳩) 12.2 苦若自作者 則不從緣生 因有此陰故 而有彼陰生

(蔣) 12.2 苦若自作者，則非為緣起，因有此蘊故，而有彼蘊生。

ཁལ་ཏེ་འདི་ལས་དེ་གཞན་ཞིང་། ཁལ་ཏེ་དེ་ལས་འདི་གཞན་ན། །སྐྱུག་བསྐྱེད་གཞན་གྱིས་བྱས་འགྱུར་ཞིང་། གཞན་དེ་དག་གིས་དེ་བྱས་འགྱུར།

12.3 若謂此五蘊，異彼五蘊者，如是則應言，從他而作苦。

ཁལ་ཏེ་གང་ཟག་བདག་གིས་ནི། །སྐྱུག་བསྐྱེད་བྱས་ན་གང་བདག་གིས། །སྐྱུག་བསྐྱེད་བྱས་པའི་གང་ཟག་ནི། །སྐྱུག་བསྐྱེད་མ་གཏོགས་གང་ཞིག་ཡིན།

(鳩) 12.4 若人自作苦 離苦何有人 而謂於彼人 而能自作苦

(蔣) 12.4 若謂造苦者，是補特伽羅，除苦外誰是，製造痛苦者？

(佛護引文) 12.4 若謂造苦者，是補特伽羅，在我造苦前，誰是無苦者？

ཁལ་ཏེ་གང་ཟག་གཞན་ལས་ནི། །སྐྱུག་བསྐྱེད་འབྱུང་ན་གཞན་ཞིག་གིས། །སྐྱུག་བསྐྱེད་དེ་བྱས་གང་སྦྱིན་དེ། །སྐྱུག་བསྐྱེད་མ་གཏོགས་ཇི་ལྟར་རུང་།

(鳩) 12.5 若苦他人作 而與此人者 若當離於苦 何有此人受

(蔣) 12.5 若謂苦由他，苦由他所造，除所施之苦，無苦不應理。

ཁལ་ཏེ་གང་ཟག་གཞན་སྐྱུག་བསྐྱེད། །འབྱུང་ན་གང་གིས་དེ་བྱས་ནས། གཞན་ལ་སྟེར་བའི་གང་ཟག་གཞན། །སྐྱུག་བསྐྱེད་མ་གཏོགས་གང་ཞིག་ཡིན།

(鳩) 12.6 若彼人苦作 持與此人者 離苦何有人 而能授於此

(蔣) 12.6 若謂他造苦，授他所造苦，除苦外無餘，他之施設處。

ཁད་ག་གིས་བྱས་པར་མ་གྲུབ་པས། །སྐྱུག་བསྐྱེད་གཞན་གྱིས་གསུམ་བྱས། གཞན་གྱིས་སྐྱུག་བསྐྱེད་གང་བྱེད་པ། །དེ་ནི་དེ་ཡི་བདག་བྱས་འགྱུར།

(鳩) 12.7 自作若不成 云何彼作苦 若彼人作苦 即亦名自作

(蔣) 12.7 自作若不成，云何他作苦？凡造苦他者，皆為他之己。

འདི་ཞིག་སྐྱུག་བསྐྱེད་བདག་བྱས་མིན། །དེ་ཉིད་གྱིས་ནི་དེ་མ་བྱས། ཁལ་ཏེ་གཞན་བདག་མ་བྱས་ན། །སྐྱུག་བསྐྱེད་གཞན་བྱས་གསུམ་འགྱུར།

(鳩) 12.8 苦不名自作 法不自作法 彼無有自體 何有彼作苦

(蔣) 12.8 苦非由自作，彼不自作彼，非由他已性，豈由他作苦？

ལག་ཏེ་རེ་རེས་བྱས་ལྟར་ལ། །སྤྱུག་བསྐྱེལ་གཉིས་ཀས་བྱས་པར་འགྱུར། །བདག་གིས་མ་བྱས་གཞན་མ་བྱས། །སྤྱུག་བསྐྱེལ་རྒྱ་མེད་ག་ལ་འགྱུར།

(鳩) 12.9 若此彼苦成 應有共作苦 此彼尚無作 何況無因作

(蔣) 12.9 一一若作苦，方有二作苦，自他不作苦，苦豈能無因？

ལྟུག་བསྐྱེལ་འབའ་ཞིག་རྣམ་པ་བཞི། །ཡོད་མ་ཡིན་པར་མ་ཟེན་གྱི། །ཕྱི་རོལ་དངོས་བོད་ག་ལ་ཡང། །རྣམ་པ་བཞི་བོ་ཡོད་མ་ཡིན།

12.10 非但說於苦，四種義不成，一切外萬物，四義亦不成。

第十二品——觀自作或他作品——終。

第十三品

——觀有為法品——

འབཚོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚོས་གང་ཞིག་ །སློབ་དེ་ནི་བརྒྱུན་ཞེས་གསུངས། །འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་སློབ་པའི་ཚོས། །དེས་ན་དེ་དག་བརྒྱུན་པ་ཡིན།

(鳩) 13.1 如佛經所說 虛誑妄取相 諸行妄取故 是名為虛誑

(蔣) 13.1 如薄伽梵說，欺誑為假相，諸行皆欺誑，是故為假相。

འགལ་ཏེ་སློབ་ཚོས་གང་ཡིན་པ། །དེ་བརྒྱུན་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་སློབ། །འབཚོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་གསུངས་པ། །སྣོད་ཉིད་ཡོངས་སློབ་པ་ཡིན།

(鳩) 13.2 虛誑妄取者 是中何所取 佛說如是事 欲以示空義

(蔣) 13.2 欺誑皆假相，由何作欺誑？佛說如是事，欲以示空義。

།དངོས་རྣམས་དོ་བོ་ཉིད་མེད་དེ། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་སྣང་བྱིར་རོ། །དངོས་པོ་དོ་བོ་ཉིད་མེད་མེད། །གང་བྱིར་དངོས་རྣམས་སྣོད་པ་ཉིད།

(鳩) 13.3 諸法有異故 知皆是無性 無性法亦無 一切法空故

(蔣) 13.3 因見成異故，事物無自性，無事無自性，事物皆空性。

(佛護引文) 13.3 因見成異故，事物無自性，無自性無事，事物皆空性。

།གལ་ཏེ་དོ་བོ་ཉིད་མེད་ན། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་གང་གི་ཡིན། །གལ་ཏེ་དོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན། །གཞན་དུ་འགྱུར་བར་ཇི་ལྟར་རུང།

(鳩) 13.4 諸法若無性 云何說嬰兒 乃至於老年 而有種種異

(蔣) 13.4 若無有自性，成何法之異？若謂有自性，云何成為異？

།དེ་ཉིད་ལ་ནི་གཞན་འགྱུར་མེད། །གཞན་ཉིད་ལ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །གང་བྱིར་གཞོན་ནུ་མི་རྒྱེ། །གང་བྱིར་ནས་པ་འད་མི་རྒྱེ།

(鳩) 13.5 是法則無異 異法亦無異 如壯不作老 老亦不作老

(蔣) 13.5 於此無成異，異法亦非有，如壯不作老，老亦不作老。

།གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་གཞན་འགྱུར་ན། །དོ་མ་ཉིད་ནི་ཞོར་འགྱུར་རོ། །དོ་མ་ལས་གཞན་གང་ཞིག་ནི། །ཞོ་ཡི་དངོས་པོ་ཡིན་པར་འགྱུར།

(鳩) 13.6 若是法即異 乳應即是酪 離乳有何法 而能作於酪？

(蔣) 13.6 若彼成異法，乳應即是酪；異乳之事物，而能作於酪？

།གལ་ཏེ་སྣོད་མིན་རུང་ཟད་ཡོད། །སྣོད་པ་རུང་ཟད་ཡོད་པར་འགྱུར། །མི་སྣོད་རུང་ཟད་ཡོད་མིན་ན། །སྣོད་པ་ཡོད་པར་གལ་འགྱུར།

(鳩) 13.7 若有不空法 則應有空法 實無不空法 何得有空法

(蔣) 13.7 非空若少有，空性亦少有；非空絲毫無，空亦何得有？

།རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྣོད་པ་ཉིད། །ལྟ་ཀུན་དེས་པར་འགྱུར་བར་གསུངས། །གང་དག་སྣོད་པ་ཉིད་ལྟ་བུ། །དེ་དག་བསྐྱབ་ཏུ་མེད་པར་གསུངས།

(鳩) 13.8 大聖說空法 為離諸見故 若復見有空 諸佛所不化
(蔣) 13.8 為斷除諸見，諸佛說空性，佛說復見空，實不為所化。

第十三品——觀有為法品——終。

第十四品

——觀合品——

འབྲུག་ལྟ་བུ་བཤོལ། །གསུམ་པོ་དེ་དག་གཉིས་གཉིས་དང་། །ཐམས་ཅད་ཀྱང་ནི་ཡན་ཚུན་དུ། །ཕྱད་པར་འགྱུར་བ་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 14.1 見可見見者 是三各異方 如是三法異 終無有合時

(蔣) 14.1 見者見所見，彼三各二合，以及遍互相，會合皆非有。

།དེ་བཞིན་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དང་། །ཆགས་པར་བྱ་བ་ཉོན་མེད་ས་པ། །ལྷག་མ་རྣམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི། །ལྷག་མ་འད་རྣམ་པ་གསུམ་ཉིད་ཀྱིས།

(鳩) 14.2 染與於可染 染者亦復然 餘入餘煩惱 皆亦復如是

(蔣) 14.2 貪者貪所貪，煩惱亦如是；餘入餘煩惱，三相亦復觀。

།གཞན་དང་གཞན་དུ་ཕྱད་གྱུར་ན། །གང་ཕྱིར་བཟུབ་ལ་སོགས་པ། །གཞན་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་ཕྱིར་ཕྱད་པར་མི་འགྱུར་ལོ།

(鳩) 14.3 異法當有合 見等無有異 異相不成故 見等云何合

(蔣) 14.3 異法會合時，如見等諸法，然異非有故，會合不應理。

།འབྲུག་ལ་སོགས་འབྲུག་ལ། །གཞན་ཉིད་མེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི། །གང་ཡང་གང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །གཞན་པ་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ།

(鳩) 14.4 非但見等法 異相不可得 所有一切法 皆亦無異相

(蔣) 14.4 非但見等法，異相不可得，所有一切法，異亦不應理。

།གཞན་ནི་གཞན་ལ་བརྟེན་ཏེ་གཞན། །གཞན་མེད་པར་གཞན་གཞན་མི་འགྱུར། །གང་ལ་བརྟེན་ཏེ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དེ་ལས་གཞན་མི་འཐད།

(鳩) 14.5 異因異有異 異離異無異 若法從因出 是法不異因

(蔣) 14.5 異因異而異，無異異非異；舉凡觀待彼，彼此皆非異。

།གཡ་ཏེ་གཞན་ནི་གཞན་ལས་གཞན། །དེ་ཚོ་གཞན་མེད་པར་གཞན་འགྱུར། །གཞན་མེད་པར་ནི་གཞན་འགྱུར་བ། །ཡོད་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་མེད།

(鳩) 14.6 若離從異異 應無異有異 離從異無異 是故無有異

(蔣) 14.6 若異因異異，成異卻無異，無異不成異，此故無異法。

(佛護引文) 14.6 若異因異異，無異亦應理，異之異從異，無異無彼異。

།གཞན་ཉིད་གཞན་ལ་ཡོད་མ་མིན། །གཞན་མ་ཡིན་ལ་འད་ཡོད་པ་མིན། །གཞན་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །གཞན་ནམ་དེ་ཉིད་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 14.7 異中無異相 不異中亦無 無有異相故 則無此彼異

(蔣) 14.7 異中無別異，非異中亦無，無有異相故，無異及非異。

།དེ་ནི་དེ་དང་ཕྱད་པ་མེད། །གཞན་དང་གཞན་ཡང་ཕྱད་མི་འགྱུར། །ཕྱད་བཞིན་པ་དང་ཕྱད་པ་དང་། །ཕྱད་པ་པོ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 14.8 是法不自合 異法亦不合 合者及合時 合法亦皆無

(蔣) 14.8 是法不自合，異法亦不合，正合及會合，會合者亦無。

第十四品——觀合品——終。

第十五品

——觀自性品——

།རང་བཞིན་རྒྱ་དང་རྒྱུ་ལས་ལྷོ། །འབྲུང་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རྒྱ་དང་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡི། །རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་དུ་འབྱུང།

(鳩) 15.1 眾緣中有性 是事則不然 性從眾緣出 即名為作法

(蔣) 15.1 是自性則非，由因緣所生；將成因緣生，自性所造作。

།རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་ཞེས་བྱས། །རྩི་རྩུ་བྱུར་ན་རུང་བར་འབྱུང། །རང་བཞིན་དག་ནི་བཙོས་མིན་དང། །གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་ཡིན།

(鳩) 15.2 性若是作者 云何有此義 性名為無作 不待異法成

(蔣) 15.2 由自性造作，如何能應理？自性非造作，且不待他法。

།རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད། །གཞན་གྱི་དངོས་པོ་རྒྱུ་རང་བཞིན་ནི། །གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་ཞེས་བཟོད།

(鳩) 15.3 法若無自性 云何有他性 自性於他性 亦名為他性

(蔣) 15.3 自性若非有，豈有他事物？他事物自性，名為他事物。

།རང་བཞིན་དང་ནི་གཞན་དངོས་དག། །མ་གཏོགས་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད། །རང་བཞིན་དང་ནི་དངོས་པོ་དག། །ཡོད་ན་དངོས་པོ་འབྲུག་པར་འབྱུང།

(鳩) 15.4 離自性他性 何得更有法 若有自他性 諸法則得成

(蔣) 15.4 自性及他事，除彼無事物；自性及他事，有即是事物。

།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་ན། །དངོས་མེད་འབྲུག་པར་མི་འབྱུང་རོ། །དངོས་པོ་གཞན་དུ་འབྱུང་བ་ནི། །དངོས་མེད་ཡིན་པར་སྐྱེ་བོ་སྤྲ།

(鳩) 15.5 有若不成者 無云何可成 因有異法故 有壞名為無

(蔣) 15.5 事物若非有，非事物亦無。事物成異時，人說非事物。

།གང་དག་རང་བཞིན་གཞན་དངོས་དང། །དངོས་དང་དངོས་མེད་ཉིད་ལྟ་བུ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལ། །དེ་ཉིད་མཐོང་བ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 15.6 若人見有無 見自性他性 如是則不見 佛法真實義

(蔣) 15.6 見自性及異，事物非事物，彼等尚未見，佛教真實義。

(佛護引文) 15.6 見事物及異，非事物為性，彼等尚未見，佛教真實義。

།བཙོམ་ལྡན་དངོས་དང་དངོས་མེད་པ། །མཁུན་པས་ཀ་ཏ་ཡ་ན་ཡི། །གང་མས་དག་ལས་ནི་ཡོད་པ་དང། །མེད་པ་གཉིས་ཀ་འད་དག་ག་པ་མཛོད།

(鳩) 15.7 佛能滅有無 於化迦旃延 經中之所說 離有亦離無

(蔣) 15.7 佛知事非事，於化迦旃延，經中之所說，有無二亦滅。

།གལ་ཏེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན། །དེ་ནི་མེད་ཉིད་མི་འབྱུང་རོ། །རང་བཞིན་གཞན་དུ་འབྱུང་བ་ནི། །ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འབྱུང་རོ།

(鳩) 15.8 若法實有性 後則不應異 性若有異相 是事終不然

(蔣) 15.8 若是有自性，其性不成無；自性成相異，是事終不然。

།རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་གང་གི་ཡིན། །རང་བཞིན་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ཡང། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་རུང།

(鳩) 15.9 若法實有性 云何而可異 若法實無性 云何而可異

(蔣) 15.9 自性若非有，異屬於何者？雖自性若有，云何可成異？

།ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་ཉན་པར་འོོན། །མེད་ཅེས་བྱ་བ་ཆད་པར་སྟ། །དེ་ཕྱིར་ཡོད་དང་མེད་པ་ལ། །མཁས་པས་གནས་པར་མི་བྱོལ།

(鳩) 15.10 定有則著常 定無則著斷 是故有智者 不應著有無

(蔣) 15.10 謂有則執常，謂無則見斷，此故於有無，智者皆不住。

།གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ། །དེ་ནི་མེད་པ་མིན་པས་ཉན། །ཕྱོད་བྱུང་ད་ལྟར་མེད་ཅེས་པ། །དེས་ན་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

(鳩) 15.11 若法有定性 非無則是常 先有而今無 是則為斷滅

(蔣) 15.11 是法有自性，非無則是常；先有而今無，故應成斷滅。

第十五品——觀自性品——終。

第十六品

——觀縛解品——

འགལ་ཏེ་འདུ་བྱེད་འཁོར་ཞེ་ན། །དེ་དག་རྟག་ན་མི་འཁོར་ཏེ། །མི་རྟག་ན་ཡང་འཁོར་མི་འགྱུར། །སེམས་ཅན་ལ་ཡང་རིམ་འདི་མཚུངས།

(鳩) 16.1 諸行往來者 常不應往來 無常亦不應 眾生亦復然

(蔣) 16.1 有為若輪轉，是常不輪轉，無常亦不轉，眾生亦復然。

འགལ་ཏེ་གང་ཟག་འཁོར་ཞེ་ན། །ཡུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ལ། །དེ་ནི་རྣམ་པ་ལྡན་བཅའ་ན། །མེད་ན་གང་ཞིག་འཁོར་བར་འགྱུར།

(鳩) 16.2 若眾生往來 陰界諸入中 五種求盡無 誰有往來者

(蔣) 16.2 若眾生輪轉，蘊界諸入中，五種求盡無，何者在輪轉？

ཉེ་བར་ལེན་ནས་ཉེར་ལེན་པར། །འཁོར་ན་སྤྱིད་པ་མེད་པར་འགྱུར། །སྤྱིད་མེད་ཉེ་བར་ལེན་མེད་ན། །དེ་གང་ཅི་ཞིག་འཁོར་བར་འགྱུར།

(鳩) 16.3 若從身至身 往來即無身 若其無有身 則無有往來

(蔣) 16.3 近取復近取，若轉則無有，無有無近取，何者在輪轉？

འདུ་བྱེད་ལྟ་དཔེ་འདེད་པར་ནི། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་མི་འཐད་དོ། །སེམས་ཅན་ལྟ་དཔེ་འདེད་པར་ཡང། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་འཐད་མི་འགྱུར།

(鳩) 16.4 諸行若滅者 是事終不然 眾生若滅者 是事亦不然

(蔣) 16.4 諸行若涅槃，是事終不然；有情若涅槃，是事亦不然。

སྐྱེ་འཇིག་ཚོས་ཅན་འདུ་བྱེད་རྣམས། །མི་འཚིང་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། །ལྷ་མ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཡང། །མི་འཚིང་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་ལོ།

16.5 諸行生滅相，不縛亦不解，眾生如先說，不縛亦不解。

འགལ་ཏེ་ཉེ་བར་ལེན་འཚིང་ན། །ཉེ་བར་ལེན་བཅས་འཚིང་མི་འགྱུར། །ཉེ་བར་ལེན་མེད་མི་འཚིང་སྟེ། །གནས་སྐབས་གང་ཞིག་འཚིང་བར་འགྱུར།

(鳩) 16.6 若身名為縛 有身則不縛 無身亦不縛 於何而有縛

(蔣) 16.6 若近取為縛，具近取非縛，無近取不縛，於何而有縛？

འགལ་ཏེ་བཅིང་བྱིའི་ལྗོད་ལ། །འཚིང་བ་ཡོད་ན་འཚིང་ལ་རག། །དེ་ཡང་མེད་དེ་ལྟ་གཤམ་ནི། །སོང་དང་མ་སོང་བཞོམ་པས་བསྟུན།

(鳩) 16.7 若可縛先縛 則應縛可縛 而先實無縛 餘如去來答

(蔣) 16.7 縛前若有縛，則應成束縛，然此亦非有，餘如去來答。

འདི་ཞིག་བཅིངས་པ་མི་གྲོལ་ཏེ། །མ་བཅིངས་པ་ཡང་གྲོལ་མི་འགྱུར། །བཅིངས་པ་གྲོལ་བཞིན་ཡིན་འགྱུར་ན། །བཅིངས་དང་གྲོལ་བ་དུས་གཅིག་འགྱུར།

(鳩) 16.8 縛者無有解 無縛亦無解 縛時有解者 縛解則一時

(蔣) 16.8 縛者無有解，無縛亦無解，縛時是解時，縛解則同時。

ཁདག་ནི་ལེན་མེད་མུ་དན་འདལ། མུ་དངས་བདག་གིར་འཇུར་རོ་ཞིས། །དེ་ལྟར་གང་དག་འཛིན་དེ་ཡི། །ཉེར་ལེན་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་ཡིན།

(鳩) 16.9 若不受諸法 我當得涅槃 若人如是者 還為受所縛

(蔣) 16.9 不受縛離苦，願我得涅槃，彼等諸執著，是大近取執。

(佛護引文) 16.9 不受縛離苦，願我得涅槃，彼等諸執著，非善知近取。

ཁད་ལ་མུ་དན་འདས་བསྐྱེད་མེད། །འཁོར་བ་བསམ་པ་བའང་ཡོད་མིན་པ། །དེ་ལ་འཁོར་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན། །མུ་དན་འདས་པ་འང་ཅི་ཞིག་བཟུ།

(鳩) 16.10 不離於生死 而別有涅槃 實相義如是 云何有分別

(蔣) 16.10 涅槃非生法，滅輪迴亦無，何是縛及解，為何如是觀？

第十六品——觀縛解品——終。

第十七品

——觀業品——

འབདག་ཉིད་ལེགས་པར་སྐྱོམ་པ་དང་། གཞན་ལ་ཡན་འདོགས་བྱམས་སེམས་གད། འདོགས་དེ་ནི་འདི་གཞན་དུ། འབྲས་བུ་དག་གིས་བོལ་ཡིན།

17.1 人能降伏心，利益於眾生，是名為慈善，二世果報種。

འདྲ་སྲོད་མཚོག་གིས་ལས་རྒྱམས་ནི། སེམས་པ་དང་ནི་བསམ་པར་གསུངས། ལས་དེ་དག་གི་ཉེ་བྱེད་ལེ། རྒྱལ་པ་དུ་མར་ཡོདས་སྲུབ་སྐྱབས།

(鳩) 17.2 大聖說二業 思與從思生 是業別相中 種種分別說

(蔣) 17.2 大聖說二業，思及思已業，是業別相中，種種分別說。

འདེ་ལ་ལས་གང་སེམས་པ་ཞེས། གསུངས་པ་དེ་ནི་ཡིད་ཀྱིར་འདོད། བསམ་པ་ཞེས་ནི་གང་གསུངས་པ། འདེ་ནི་ལུས་དང་དག་གིར་ཡིན།

(鳩) 17.3 佛所說思者 所謂意業是 所從思生者 即是身口業

(蔣) 17.3 舉凡佛所說，思者是意業；所說思已業，即是身口業。

འདག་དང་བསྐྱོད་དང་མི་སྲོད་བའི། རྒྱལ་རིག་ཉེད་མིན་ཞེས་བྱ་གད། སྲོད་བའི་རྒྱལ་རིག་ཉེད་མིན་པ། གཞན་དག་ཀྱང་ནི་དེ་བཞིན་འདོད།

(鳩) 17.4 身業及口業 作與無作業 如是四事中 亦善亦不善

(蔣) 17.4 語業及動業，非斷無表業，及斷無表業，餘業亦是許。

འཁོདས་སྲོད་ལས་བྱུང་བསོད་ནམས་དང་། འབསོད་ནམས་མ་ཡིན་ཚུལ་དེ་བཞིན། སེམས་པ་དང་ནི་ཚོས་དེ་བདུན། ལས་སྲུབ་དོན་པར་འདོད་པ་ཡིན།

(鳩) 17.5 從用生福德 罪生亦如是 及思為七法 能了諸業相

(蔣) 17.5 受用生福報，以及非福報，思等該七法，許皆現為業。

འགལ་ཏེ་སླིབ་པའི་དུས་བར་དུ། གནས་ན་ལས་དེ་རྟག་པར་འབྱུང། འགལ་ཏེ་འགགས་ན་འགགས་བྱུང་པ། ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྲོད་པར་འབྱུང།

17.6 業住至受報，是業即為常；若滅即無業，云何生果報？

འཇུ་སྲུ་ལ་སོགས་རྒྱུ་གད་ནི། ས་བོལ་ལས་ནི་མཛོན་པར་འབྱུང། འདེ་ལས་འབྲས་བུ་ས་བོལ་ནི། མེད་ན་དེ་ཡང་འབྱུང་མི་འབྱུང།

(鳩) 17.7 如芽等相續 皆從種子生 從是而生果 離種無相續

(蔣) 17.7 如芽等續流，皆從種子生，從而出生果，離種無芽續。

(佛護引文) 17.7 如芽等續流，皆從種子生，由種出生果，離種無芽續。

འགད་ལྱིར་ས་བོལ་ལས་རྒྱུ་གད། རྒྱུ་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་འབྱུང་ཞིད། ས་བོལ་འབྲས་བུ་འདི་སྲོལ་འགོ་བ། འདེ་ལྱིར་ཚད་མིན་རྟག་པ་ཡིན།

⁶ 雖然對勘版本寫的是 བདག 字，應該為誤。

⁷ 雖然對勘版本寫的是 འདོད 字，應該為誤。

(鳩) 17.8 從種有相續 從相續有果 先種後有果 不斷亦不常

(蔣) 17.8 從種有續流，從續流生果，果前有種故，不斷亦不常。

།སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་གང་ཡིན་པ། །སེམས་ལས་མངོན་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར། །དེ་ལས་འབྲས་བུ་སེམས་ལྟ་ཞིག་ །མེད་ན་དེ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར།

(鳩) 17.9 如是從初心 心法相續生 從是而有果 離心無相續

(蔣) 17.9 一切思續流，皆由思現起，由思出生果，無思無果續。

།གང་ཕྱིར་སེམས་ལས་རྒྱུ་དང་ནི། །རྒྱུ་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་འགྱུར་ཞིང་། །ལས་ནི་འབྲས་བུའི་ཕྱོད་འགྲོ་བ། །དེ་ཕྱིར་ཆད་མིན་ཉག་མ་ཡིན།

(鳩) 17.10 從心有相續 從相續有果 先業後有果 不斷亦不常

(蔣) 17.10 從思有續流，從續流生果，果前有業故，不斷亦不常。

།དཀར་པོའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བརྟུ་པོ། །ཚོས་སྤྱབ་པ་ཡི་ཐབས་ཡིན་ཏེ། །ཚོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འདི་གཞན་དུ། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམ་ལྟོ།

(鳩) 17.11 能成福德者 是十白業道 二世五欲樂 即是白業報

(蔣) 17.11 十種白善道，是修法方便；修法之果實，此後享五欲。

།ཁག་ཏེ་བཟག་པ་དེར་འགྱུར་ན། །ཉེས་པ་ཆེན་པོ་མང་པོར་འགྱུར། །དེ་ལྟ་བུས་ན་བཟག་པ་དེ། །འདིར་ནི་འཐད་པ་མ་ཡིན་ལོ།

(鳩) 17.12 若如汝分別 其過則甚多 是故汝所說 於義則不然

(蔣) 17.12 若如汝所觀，其過則甚多，是故汝所觀，於義則不然。

།ལས་རྣམས་རྣམས་དང་རང་རྒྱལ་དང་། །ཉམས་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་གང་གསུངས་པའི། །བཟག་པ་གང་ཞིག་འདིར་འཐད་པ། །དེ་ནི་རབ་ཏུ་བཟོད་པར་བྱ།

(鳩) 17.13 今當復更說 順業果報義 諸佛辟支佛 賢聖所稱歎

(蔣) 17.13 諸佛辟支佛，諸聲聞所說，彼觀合理義，今當細宣說：

།དི་ལྟར་དཔང་རྒྱུ་དེ་བཞིན་རྒྱུད། །མི་ན་ལས་ནི་བྱ་ལོན་བཞིན། །དེ་ནི་ལམས་ལས་རྣམ་པ་བཞི། །དེ་ཡང་རང་བཞིན་ལུང་མ་བཟུན།

(鳩) 17.14 不失法如券 業如負財物 此性則無記 分別有四種

(蔣) 17.14 不失法如券，業如負財物。隨界有四相；此性則無記；

།སློང་བས་སྲུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། །བསློམ་པས་སྲུང་བ་ཉིད་ཀྱང་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་རྒྱུད་མི་ན་བཞིས། །ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་འགྱུར།

(鳩) 17.15 見諦所不斷 但思惟所斷 以是不失法 諸業有果報

8 雖然對勘版本寫的是 རྒྱུད། 字，應該為誤。

(蔣) 17.15 見諦所不斷，卻由修所斷；以是不失法，諸業有果報。

ལག་ཏེ་སྤོང་བས་སྤང་བ་དང་། ལས་འཕོ་བ་ཡིས་འཇིག་འགྲུར་ན། །དེ་ལ་ལས་འཇིག་ལ་སོགས་པའི། །སྤོལ་རྣམས་སུ་འཐལ་བར་འགྲུར།

(鳩) 17.16 若見諦所斷 而業至相似 則得破業等 如是之過咎

(蔣) 17.16 若斷除所斷，業轉故成滅，應成破業等，如是之過咎。

(佛護引文) 17.16 若見諦所斷，而業至相似，則得破業等，如是之過咎。

ལམས་མཚུངས་ལས་ནི་ཆ་མཚུངས་དང་། །ཆ་མི་མཚུངས་པ་བམས་ཅད་ཀྱི། །དེ་ནི་ཉིང་མཚམས་སྤྱོད་བའི་ཚོ། །གཅིག་པོ་ཁོ་རྩེ་བར་འགྲུར།

17.17 一切諸行業，相似不相似，一界初受身，爾時報獨生。

ལམ་ཐོང་བའི་ཚོས་ལ་རྣམ་གཉིས་པོ། །ཀུན་གྱི་ལས་དང་ལས་ཀྱི་དེ། །ཐ་དང་པར་འཐུ་འགྲུར་ཞིང་། །རྣམ་པར་སླིབ་ཀྱང་གཞན་པ་ཡིན།

(鳩) 17.18 如是二種業 現世受果報 或言受報已 而業猶故在

(蔣) 17.18 現世二種業：諸業及彼業，皆以相異生，其異熟亦有。

(佛護引文) 17.18 於現世中有，如是二種業，彼生為相異，其異熟亦有。

འདི་ནི་འབྲས་བུ་འཕོ་བ་དང་། །འཁོར་གྱུར་ན་འགག་པར་འགྲུར། །དེ་ཡི་རྣམ་དབྱེ་ཟག་མེད་དང་། །ཟག་དང་བཅས་པར་འཕྲུག་པར་གྱ།

(鳩) 17.19 若度果已滅 若死已而滅 於是中分別 有漏及無漏

(蔣) 17.19 其滅由證果，及由死而滅；應知其有二：有漏及無漏。

སྤོང་བ་ཉིད་དང་ཆད་མེད་དང་། །འཁོར་བ་དང་ནི་ཉམས་པ་མིན། །ལས་རྣམས་རྣུད་མི་བའི་ཚོས། །སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་བསྟན་པ་ཡིན།

(鳩) 17.20 雖空亦不斷 雖有亦不常 業果報不失 是名佛所說

(蔣) 17.20 雖空亦不斷，輪迴亦非常，諸業不失壞，是佛所宣說。

ལག་ཉམས་ལས་ནི་སྤོང་བ་མེད། །འདི་ལྟར་རང་བཞིན་མེད་དེའི་ཕྱིར། །ལག་ཉམས་དེ་ནི་མ་སྤོང་བ། །དེ་ཕྱིར་རྣུད་པར་མི་འགྲུར་ལོ།

(鳩) 17.21 諸業本不生 以無定性故 諸業亦不滅 以其不生故

(蔣) 17.21 諸業本不生，因無自性故，是以無生故，失壞不應理。

(佛護引文) 17.21 諸業本不生，因無實性故，是以無生故，失壞不應理。

ལག་ཏེ་ལས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད། །ཉམས་པར་འགྲུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད། །ལས་ནི་བྱས་པ་མ་ཡིན་འགྲུར། །ཉམས་པ་བམ་མེད་ཕྱིར་ལོ།

(鳩) 17.22 若業有性者 是即名為常 不作亦名業 常則不可作

(蔣) 17.22 業若有自性，成常莫起疑，且成無作性，常則無作故。

9 雖然對勘版本寫的是 ཚོད། 字，應該為誤。

ཅི་སྡེ་ལས་འཛིན་གྱིས་ལྟོ་བྱས་ལ། ལམ་གྱིས་པ་དང་ཕྱད་འཇིགས་འགྱུར། ཚངས་སྤོང་གནས་པ་མ་ཡིན་པའང། །དེ་ལ་སྤོང་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

(鳩) 17.23 若有不作業 不作而有罪 不斷於梵行 而有不淨過

(蔣) 17.23 業若無作性，合無作則畏，雖不住梵行，仍應成其過。

ལྷན་ཐམས་ཅད་ཉིད་དང་ཡང་། །འགལ་བར་འགྱུར་བར་བློ་ཚོམ་མེད། །བསོད་ནམས་དང་ནི་སྤྲིག་གེད་པའི། །རྣམ་པར་དབྱེ་བའང་འཐད་མི་འགྱུར།

(鳩) 17.24 是則破一切 世間語言法 作罪及作福 亦無有差別

(蔣) 17.24 諸名言亦是，相違莫起疑，作罪及作福，亦無有差別。

།དེ་ནི་རྣམ་སྤྲིན་སྤྲིན་གྱུར་པ། །ཡང་དང་ཡང་དུ་རྣམ་སྤྲིན་འགྱུར། །གལ་ཏེ་རང་བཞིན་ཡོད་ན་ནི། །གང་ཕྱིར་ལས་གནས་དེ་ཡི་ཕྱིར།

(鳩) 17.25 若言業決定 而自有性者 受於果報已 而應更復受

(蔣) 17.25 受於果報已，而應更復受；若言有自性，則業應永住。

(佛護引文) 17.25 受於果報已，而應更復受，決定有業故，存在自性故。

།ལས་འདི་ཉོན་མོངས་བདག་ཉིད་ལ། །ཉོན་མོངས་དེ་དག་ཡང་དག་མིན། །གལ་ཏེ་ཉོན་མོངས་ཡང་དག་མིན། །ལས་ནི་ཡང་དག་ཇི་ལྟར་ཡིན།

(鳩) 17.26 若諸世間業 從於煩惱生 是煩惱非實 業當何有實

(蔣) 17.26 業於惑性中，彼惑等非實，若惑非實有，如何業為實？

།ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དག་ནི། །ལུས་རྣམས་ཀྱི་ཉེ་དུ་བཟུ། །གལ་ཏེ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ། །དེ་སྤོང་ལུས་ལ་ཇི་ལྟར་བཟོད།

(鳩) 17.27 諸煩惱及業 是說身因緣 煩惱諸業空 何況於諸身

(蔣) 17.27 諸煩惱及業，是說身因緣；諸煩惱業空，如何說諸身？

།མ་རིག་བསྐྱབས་པའི་སྐྱའོ་གང། །སྤོང་ལྡན་དེ་མི་ཟ་བཤོ། །དེ་ཡང་གེད་ལས་གཞན་མིན་ཞིང། །དེ་ཉིད་དེ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 17.28 無明之所蔽 愛結之所縛 而於本作者 不即亦不異

(蔣) 17.28 無明蔽有情，是具愛食者，而於本作者，不即亦不異。

།གང་གི་ཕྱིར་ན་ལས་འདི་ནི། །སྤོང་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཞིང། །སྤོང་མིན་ལས་བྱུང་ཡོད་མིན་པ། །དེ་ཕྱིར་གེད་པ་བོ་ཡང་མེད།

(鳩) 17.29 業不從緣生 不從非緣生 是故則無有 能起於業者

(蔣) 17.29 業不從緣生，不從非緣生，是故則無有，造業者亦無。

།གལ་ཏེ་ལས་དང་གེད་མེད་ན། །ལས་སྤྲེས་འབྲས་བུ་གལ་ཡོད། །ཅི་སྡེ་འབྲས་བུ་ཡོད་མིན་ན། །ཟ་བཤོ་ལྟ་གལ་ཡོད།

17.30 無業無作者，何有業生果，若其無有果，何有受果者？

།ཇི་ལྟར་སྤོང་ལས་སྤྲེས་པ་ནི། །རྩ་འབྲུལ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་སྤྲེས་ཞིང། །སྤྲེས་པ་དེ་ཡང་སྤྲེས་པ་ན། །སྤྲེས་པ་གཞན་ནི་སྤྲེས་པ་ལྟར།

(鳩、蔣) 17.31 如世尊神通，所作變化人，如是變化人，復變作化人。

(佛護引文) 17.31 如圓滿神通，所作變化人，復變化作他，其變為相異。

དེ་བཞིན་བྱེད་པོ་དེ་ལས་གད། །བྱས་པ་འད་སྐྱེ་པའི་རྣམ་པ་བཞིན། །དཔེར་ན་སྐྱེ་པས་སྐྱེ་བ་ཞེས་ཞིག། །སྐྱེ་པ་མཛད་པ་དེ་བཞིན་གོ།

(鳩) 17.32 如初變化人 是名為作者 變化人所作 是則名為業

(蔣) 17.32 作者所造業，亦如變化相，如化復變他，而行變化事。

ཁོ་མོ་དང་ལས་དང་ལུས་རྣམས་དང་། །བྱེད་པ་པོ་དང་འབྲས་བུ་དག། །དྲི་བའི་གོང་ལྗང་ལྟ་བུ་དང་། །སླིག་སྐྱེ་མི་ལམ་འདྲ་བ་ཡིན།

(鳩) 17.33 諸煩惱及業 作者及果報 皆如幻與夢 如炎亦如響

(蔣) 17.33 煩惱業及身，作者及果報，如乾闥婆城，如幻亦如夢。

第十七品——觀業品——終。

第十八品

——觀我、法品——

།གལ་ཏེ་སྤྱད་པོ་བདག་ཡིན་ན། །སྤྱོད་འཛིག་པ་ཅན་དུ་འགྱུར། །གལ་ཏེ་སྤྱད་པོ་རྣམས་ལས་གཞན། །སྤྱད་པོའི་མཚན་ཉིད་མེད་པར་འགྱུར།

(鳩) 18.1 若我是五陰 我即為生滅 若我異五陰 則非五陰相

(蔣) 18.1 如果蘊是我，即是生滅者；若從蘊而異，蘊相不應有。

།བདག་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །བདག་གི་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །བདག་དང་བདག་གི་ཞིབ་འཁོར་ཕྱིར། །དར་འཛིན་དེ་ཡིར་འཛིན་མེད་འགྱུར།

(鳩) 18.2 若無有我者 何得有我所 滅我我所故 名得無我智

(蔣) 18.2 設若無有我，何得有我所？滅我我所故，不執我我所。

།དར་འཛིན་དེ་ཡིར་འཛིན་མེད་གང། །དེ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །དར་འཛིན་དེ་ཡིར་འཛིན་པ་མེད་པར། །གང་གིས་མཐོང་བས་མི་འཐོང་དོ།

(鳩) 18.3 得無我智者 是則名實觀 得無我智者 是人為希有

(蔣) 18.3 不執我我所，不執者亦無；不執我我所，見故而不見。

།ནད་དང་ཕྱི་རོལ་ཉིད་དག་ལ། །བདག་དང་བདག་གི་སྣམ་ཟད་ན། །ཉེ་བར་ལེན་པ་འགག་འགྱུར་ཞིང། །དེ་བུ་པས་ན་སྐྱེ་བ་ཟད།

(鳩) 18.4 內外我我所 盡滅無有故 諸受即為滅 受滅則身滅

(蔣) 18.4 若於內外法，滅我我所想，則應滅近取，滅彼故滅生。

(佛護引文) 18.4 諸內外法中，若滅我我所，則應滅近取，滅彼故滅生。

།ལས་དང་ཉེན་མོངས་ཟད་པས་ཐར། །ལས་དང་ཉེན་མོངས་རྣམ་རྟོག་ལས། །དེ་དག་སྣོས་ལས་སྣོས་པ་ནི། །སྤྱོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་འགག་པར་འགྱུར།

(鳩) 18.5 業煩惱滅故 名之為解脫 業煩惱非實 入空戲論滅

(蔣) 18.5 滅業惑得脫，業惑從妄念，彼從戲論有，依空滅戲論。

།བདག་གིས་ཞེས་ཀྱང་བཏགས་གྱུར་ཅིང། །བདག་མེད་ཅེས་ཀྱང་བསྟན་པར་གྱུར།

།སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་བདག་དང་ནི། །བདག་མེད་འགའ་མེད་ཅེས་ཀྱང་བསྟན།

(鳩) 18.6 諸佛或說我 或說於無我 諸法實相中 無我無非我

(蔣) 18.6 諸佛或說我，或說於無我，諸佛亦或說，我無我皆無。

།བཟོད་པར་བྱ་བ་ཞེས་པ་སྟེ། །སེམས་ཀྱི་སྤོང་ལུམ་ཞེས་པས་སོ། །མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་པ། །ཚོས་ཉིད་ལྷ་དན་འདས་དང་མཚུངས།

(鳩) 18.7 諸法實相者 心行言語斷 無生亦無滅 寂滅如涅槃

(蔣) 18.7 所詮將還滅，還滅心行境，無生及無滅，法性同涅槃。

མཐམས་ཅད་ཡང་དག་ཡང་དག་མིན། །ཡང་དག་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཉིད། །ཡང་དག་མིན་མིན་ཡང་དག་མིན། །དེ་ནི་སངས་རྒྱུས་རྗེས་བསྟན་པ་ལོ།

18.8 一切實非實，亦實亦非實；非實非非實，是名諸佛法。

ཁག་ལས་ལེས་མིན་ནི་བ་དང། །སྤོས་¹⁰པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་སྤོས་¹¹པ། །རྣམ་རྟོག་མེད་དོན་ཐ་དང་མེད། །དེ་ནི་དེ་ཉིད་མཚན་ཉིད་དོ།

(鳩) 18.9 自知不隨他 寂滅無戲論 無異無分別 是則名實相

(蔣) 18.9 非隨他而知，寂靜離戲論，無妄念非異，此為彼性相。

ཁག་ལ་བརྟེན་ཏེ་གང་འབྱུང་བ། །དེ་ནི་རེ་ཞིག་དེ་ཉིད་མིན། །དེ་ལས་གཞན་པ་འདང་མ་ཡིན་ཕྱིར། །དེ་ཕྱིར་ཆད་མིན་ཉམས་མ་ཡིན།

(鳩) 18.10 若法從緣生 不即不異因 是故名實相 不斷亦不常

(蔣) 18.10 由何生某法，彼皆非彼性，亦非迥異彼，非斷亦非常。

ཁག་སངས་རྒྱུས་འཛིན་རྟོག་མཐོན་རྣམས་ཀྱི། །བསྟན་པ་བདུད་རྩིས་ལུང་པ་དེ། །དོན་གཅིག་མ་ཡིན་ཐ་དང་མིན། །ཆད་པ་མ་ཡིན་ཉམས་མ་ཡིན།

(鳩) 18.11 不一亦不異 不常亦不斷 是名諸世尊 教化甘露味

(蔣) 18.11 是名諸世尊，教化甘露味，即非一及異，不斷亦不常。

(佛護引文) 18.11 不一亦不異，不斷亦不常，是名諸世尊，教化甘露味。

འཛོགས་སངས་རྒྱུས་རྣམས་མ་བྱུང་ནིད། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ནི་ཟད་ལུང་ལྟར། །རང་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་ཡེ་ལེས་ནི། །སྟོན་པ་མེད་ལས་རབ་ཏུ་སྟེ།

(鳩) 18.12 若佛不出世 佛法已滅盡 諸辟支佛智 從於遠離生

(蔣) 18.12 若佛不出世，諸聲聞將滅；諸辟支佛智，無佛亦可生。

第十八品——觀我、法品——終。

¹⁰ 雖然對勘版本寫的是 སྤོས། 字，應該為誤。

¹¹ 雖然對勘版本寫的是 སྤོས། 字，應該為誤。

第十九品

——觀時品——

།ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །གལ་ཏེ་འདས་ལ་ལྟོས་ལྟར་ལ། །ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །འདས་པའི་དུས་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།

(鳩) 19.1 若因過去時 有未來現在 未來及現在 應有過去時

(蔣) 19.1 現在及未來，若待過去時，現在及未來，過去中應有。

།ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །གལ་ཏེ་དེ་ན་མེད་ལྟར་ལ། །ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །དི་ལྟར་དེ་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར།

(鳩) 19.2 若過去時中 無未來現在 未來現在時 云何因過去

(蔣) 19.2 現在及未來，若於彼時無，現在及未來，如何觀待彼？

།འདས་པ་ལ་ལྟོས་པར། །དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་ད་ལྟར་བྱུང་བ་དང་། །མ་འོངས་དུས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 19.3 不因過去時 則無未來時 亦無現在時 是故無二時

(蔣) 19.3 不觀待過去，彼二時非有，此故無現在，亦無未來時。

།རིམ་པའི་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་པའི་ཉིད་ཀྱིས། །ལྟག་མ་གཉིས་པོ་བསྐྱར་བ་དང་། །མཚོག་དང་ཐ་མ་འབྲིང་ལ་སོགས། །གཅིག་ལ་སོགས་པ་འདར་ལེས་པར་བྱ།

(鳩) 19.4 以如是義故 則知餘二時 上中下一異 是等法皆無

(蔣) 19.4 以如是義故，則知餘二時，上中下及一，是等法皆謬。

།མི་གནས་དུས་ནི་འཛོལ་མི་བྱེད། །གང་ཞིག་གསུང་བར་བྱ་བའི་དུས། །གནས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས། །མ་བརྒྱུད་དུས་ནི་དི་ལྟར་གངགས།

(鳩) 19.5 時住不可得 時去亦叵得 時若不可得 云何說時相

(蔣) 19.5 無時不可持，持時物不住，於不持時中，豈能有施設？

།གལ་ཏེ་དུས་ནི་དངོས་བརྟེན་ཏེ། །དངོས་མེད་དུས་ནི་གལ་ཡོད། །དངོས་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་ལ། །དུས་ལྟ་ཡོད་པར་གལ་འགྱུར།

(鳩) 19.6 因物故有時 離物何有時 物尚無所有 何況當有時

(蔣) 19.6 若時待事物，離物何有時？物尚無所有，何況當有時。

(佛護引文) 19.6 若時觀待前，離物何有時？物尚無所有，何況當有時。

第十九品——觀時品——終。

第二十品

——觀和合品——

ལགལ་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི། རྒྱུ་ལྷན་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ་འགྲུར་ཞིང་། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ།

(鳩) 20.1 若眾緣和合 而有果生者 和合中已有 何須和合生

(蔣) 20.1 若眾緣和合，而有果生者，和合中有果，和合豈生果？

ལགལ་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི། རྒྱུ་ལྷན་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ་འགྲུར་ཞིང་། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ།

(鳩) 20.2 若眾緣和合 是中無果者 云何從眾緣 和合而果生

(蔣) 20.2 若因緣和合，是中無果者，和合中無果，和合豈生果？

ལགལ་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ།

20.3 若眾緣和合，是中有果者，和合中應有，而實不可得。

ལགལ་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ།

20.4 若眾緣和合，是中無果者，是則眾因緣，與非因緣同。

ལགལ་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ།

(鳩) 20.5 若因與果因 作因已而滅 是因有二體 一與一則滅

(蔣) 20.5 若因給予果，因生而後滅，是因有二體：一生及一滅。

ལགལ་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ།

20.6 若因不與果，作因已而滅，因滅而果生，是果則無因。

ལགལ་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ།

(鳩) 20.7 若眾緣和時 而有果生者 生者及可生 則為一時俱

(蔣) 20.7 若眾緣合時，而有果生者，能生及所生，應成為一時。

ལགལ་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ།

(鳩) 20.8 若先有果生 而後眾緣合 此即離因緣 名為無因果

(蔣) 20.8 若先有果生，而後眾緣合，此即離因緣，無因而生果。

ལགལ་ཏེ་རྒྱ་དང་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གྱི། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ་བའི་ལྷན་པ་ལྷན་པ་སྐྱེ།

(鳩) 20.9 若因變為果 因即至於果 是則前生因 生已而復生

(蔣) 20.9 滅因後有果，因即至於果，是則前生因，生已而復生。

འབྲས་བུ་ལྟར་པར་ལྷུང་བ་ཡིས། འབྲས་བུ་སྐྱེས་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད། འབྲས་བུ་དང་ནི་འབྲེལ་བའི་རྒྱ། འགན་པས་ཀྱང་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།

(鳩) 20.10 云何因滅失 而能生於果 又若因在果 云何因生果

(蔣) 20.10 云何因滅失，而能生其果？又若因有果，云何因生果？

ཅི་རྗེ་རྒྱ་འབྲས་མི་འབྲེལ་ན། འབྲས་བུ་གང་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད། རྒྱ་ལྷན་མཐོང་དང་མཐོང་བར། འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ།

(鳩) 20.11 若因遍有果 更生何等果 因見不見果 是二俱不生

(蔣) 20.11 因果若無關，所生果為何？見或與不見，是因不生果。

འབྲས་བུ་འདས་པ་རྒྱ་འདས་དང་། མ་སྐྱེས་པ་དང་སྐྱེས་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་ཕྱད་པར་འགྱུར་བ་ནི། བཅའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 20.12 若言過去因 而於過去果 未來現在果 是則終不合

(蔣) 20.12 若言過去果，而於過去因，未來及現在，終不同時合。

འབྲས་བུ་སྐྱེས་པ་རྒྱ་མ་སྐྱེས། འདས་པ་དང་ནི་སྐྱེས་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་ཕྱད་པར་འགྱུར་བ་ནི། བཅའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 20.13 若言未來因 而於未來果 現在過去果 是則終不合

(蔣) 20.13 若言未生果，會合未生因，過去及已生，是則終不合。

འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་རྒྱ་སྐྱེས་དང་། མ་སྐྱེས་པ་དང་འདས་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་ཕྱད་པར་འགྱུར་བ་ནི། བཅའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 20.14 若言現在因 而於現在果 未來過去果 是則終不合

(蔣) 20.14 若言未生果，會合已生因，未生及過去，是則終不合。

ཕྱད་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། རྒྱ་ལྷན་ཅིག་ཕྱད་པར་སྐྱེད། ཕྱད་པ་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ་ཡང་། རྒྱ་ལྷན་ཅིག་ཕྱད་པར་སྐྱེད།

20.15 若不和合者，因何能生果？若有和合者，因何能生果？

འགལ་ཏེ་འབྲས་བུ་སྐྱོད་པའི་རྒྱས། ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་བྱེད། འགལ་ཏེ་འབྲས་བུ་མི་སྐྱོད་རྒྱས། ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་བྱེད།

(鳩) 20.16 若因空無果 因何能生果 若因不空果 因何能生果

(蔣) 20.16 若因中無果，因何能生果？若因中有果，因何能生果？

འབྲས་བུ་མི་སྐྱོད་སྐྱེ་མི་འགྱུར། མི་སྐྱོད་འགལ་པར་མི་འགྱུར་ལོ། མི་སྐྱོད་དེ་ནི་མ་འགལ་གས་དང་། མ་སྐྱེས་པར་ཡང་འགྱུར་བ་ཡིན།

20.17 果不空不生，果不空不滅，以果不空故，不生亦不滅。

སྐྱོད་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་། སྐྱོད་པ་ཇི་ལྟར་འགལ་པར་འགྱུར། སྐྱོད་པ་དེ་ཡང་མ་འགལ་གས་དང་། མ་སྐྱེས་པར་ཡང་ཐམ་བར་འགྱུར།

(鳩) 20.18 果空故不生 果空故不滅 以果是空故 不生亦不滅

(蔣) 20.18 果空豈能生，果空豈能滅，以果是空故，不生亦不滅。

འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་འཕྲུལ་པར་མི་འགྲུལ་རྟོ། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་འཕྲུལ་པར་མི་འགྲུལ་རྟོ།

20.19 因果是一者，是事終不然；因果若異者，是事亦不然。

འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འབྲེད་བྱ་བྲེད་བྱེད་གཅིག་ཏུ་འགྲུལ། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར།

20.20 若因果是一，生及所生一；若因果是異，因則同非因。

འབྲེད་བྱ་བྲེད་བྱེད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འབྲེད་བྱ་བྲེད་བྱེད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར།

(鳩) 20.21 若果定有性 因為何所生 若果定無性 因為何所生

(蔣) 20.21 若果定有性，因所生為何？若果定無性，因所生為何？

འབྲེད་བྱ་བྲེད་བྱེད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འབྲེད་བྱ་བྲེད་བྱེད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར།

(鳩) 20.22 因不生果者 則無有因相 若無有因相 誰能有是果

(蔣) 20.22 因若不生果，因則不應理，因若不應理，果屬於何者？

འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར།

20.23 若從眾因緣，而有和合生，和合自不生，云何能生果？

འདྲིམ་ཚོགས་ལས་བྱས་པ་ལྟར། ཚོགས་མིན་བྱས་པའི་འབྲེད་བྱ་ལྟར། འབྲེད་བྱ་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར། འཇིགས་ལྷན་གྱི་མཉམ་ཉིད་ལྟར།

(鳩) 20.24 是故果不從 緣合不合生 若無有果者 何處有合法

(蔣) 20.24 是故果不從，緣合不合生。若無有果者，豈有緣和合？

第二十品——觀和合品——終。

第二十一品

——觀生滅品——

འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་རམ། །ལྟན་ཅིག་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །འབྱུང་བ་འཇིག་པ་མེད་པར་རམ། །ལྟན་ཅིག་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན།

(鳩) 21.1 離成及共成 是中無有壞 離壞及共壞 是中亦無成

(蔣) 21.1 滅非由無生，同俱亦非有；生非由無滅，同俱亦非有。

འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་ནི། །དི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་གྱུར། །སྐྱེ་བ་མེད་པར་འཇིག་པར་འགྱུར། །འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་མེད།

(鳩) 21.2 若離於成者 云何而有壞 如離生有死 是事則不然

(蔣) 21.2 若是生非有，豈能有壞滅？如離生有死，滅非由無生。

འཇིག་པ་འབྱུང་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ། །དི་ལྟར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །འཇིག་པ་སྐྱེ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ། །ཡོད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ལོ།

(鳩) 21.3 成壞共有者 云何有成壞 如世間生死 一時俱不然

(蔣) 21.3 滅生若同俱，是故豈能有？如世間生死，一時俱不然。

འབྱུང་བ་འཇིག་པ་མེད་པར་ནི། །དི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར། །དངོས་པོ་རྣམས་ལ་མི་རྟག་ཉིད། །འཇིག་པ་མེད་པ་མ་ཡིན་ལོ།

(鳩) 21.4 若離於壞者 云何當有成 無常未曾有 不在諸法時

(蔣) 21.4 若生由無滅，是故豈能有？於諸事物中，未曾離無常。

འབྱུང་བ་འཇིག་པ་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ། །དི་ལྟར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །སྐྱེ་བ་འཇིག་པ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ། །ཡོད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ལོ།

(蔣) 21.5 是故生與滅，豈能同時有？如同生與死，一時俱不然。

(佛護引文) 21.5 是故生與滅，豈能同時有？如同生與死，同俱不應理。

ཁག་དག་ལ་ལུ་ལུ་ལྟན་ཅིག་གསལ། །ལུ་ལུ་ལྟན་ཅིག་མ་ཡིན་པར། །སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་དག་སྐྱེ་བ་འཇིག་པ་ཡོད།

(鳩) 21.6 成壞共無成 離亦無有成 是二俱不可 云何當有成

(蔣) 21.6 是故不應理，相互同俱有，或由非互俱，豈能有彼等？

འབྱུང་བ་འཇིག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན། །མ་འབྱུང་བ་ལ་འབྱུང་བ་མེད། །འབྱུང་བ་འཇིག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན། །མ་འབྱུང་བ་ལ་འབྱུང་བ་མེད།

(鳩) 21.7 盡則無有成 不盡亦無成 盡則無有壞 不盡亦不壞

(蔣) 21.7 盡則無有生，不盡亦不生，盡則無有滅，不盡亦不滅。

དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར། །འབྱུང་དང་འཇིག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན། །འབྱུང་དང་འཇིག་པ་མེད་པར་ནི། །དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལོ།

(鳩) 21.8 若離於成壞 是亦無有法 若當離於法 亦無有成壞

(蔣) 21.8 事物既非有，無生亦無滅；無生亦無滅，事物則非有。

(佛護引文) 21.8 無生亦無滅，事物則非有，事物既非有，無生亦無滅。

ལྟོང་ལ་འབྱུང་དང་འཇིག་པ་དག། འམད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ལོ། །མི་སྟོང་པ་ལའང་འབྱུང་འཇིག་དག། འམད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ལོ།

(鳩) 21.9 若法性空者 誰當有成壞 若性不空者 亦無有成壞

(蔣) 21.9 若法性空者，生滅不應理，若性不空者，生滅亦非理。

འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག། ལཱ་ཅིག་པ་ཉིད་དུ་མི་འམད་དོ། །འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག། ལཱ་ཅིག་ཉིད་དུ་ཡང་མི་འམད་དོ།

(鳩) 21.10 成壞若一者 是事則不然 成壞若異者 是事亦不然

(蔣) 21.10 生滅若一者，是事則不然；生滅若異者，是事則不然。

འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག། མཐོང་དོ་སྐྱེ་བ་དུ་ཁྱེད་སེམས་ལ། །འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག། ལག་ཉི་ལྷན་ཉིད་ཀྱིས་མཐོང་བ་ཡིན།

21.11 若謂以眼見，而有生滅者，則為是癡妄，而見有生滅。

འདོས་པོ་དངོས་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། འདོས་པོ་དངོས་མེད་ལས་མི་སྐྱེ། འདོས་མེད་དངོས་མེད་མི་སྐྱེ་སྟེ། འདོས་མེད་དངོས་ལས་མི་སྐྱེ་ལོ།

(鳩) 21.12 從法不生法 亦不生非法 從非法不生 法及於非法

(蔣) 21.12 由事物不生，事物非事物；事物非事物，不生非事物。

(佛護引文) 21.12 由事物不生，事物非事物；事物不生彼，非事不生彼。

འདོས་པོ་བདག་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། ལཱ་ཅིག་ལས་སྐྱེ་བ་ཉིད་མ་ཡིན། །བདག་དང་ལཱ་ཅིག་ལས་སྐྱེ་བ་ལོ། །ཡོད་མིན་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

(鳩) 21.13 法不從自生 亦不從他生 不從自他生 云何而有生

(蔣) 21.13 事物不自生，亦不從他生，不從自他生，云何而有生？

འདོས་པོ་ཡོད་པར་ལས་སྐྱེ་བ་ལ། །རྟག་དང་ཆད་པ་ལྟ་བུར་ལོ། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་དངོས་དེ་ལོ། །རྟག་དང་མི་རྟག་འགྱུར་ཕྱིར་ལོ།

(鳩) 21.14 若有所受法 即墮於斷常 當知所受法 為常為無常

(蔣) 21.14 若許事物有，即常見斷見，事物則應成，常法及無常。

འདོས་པོ་ཡོད་པར་ལས་སྐྱེ་བ་ལ། །ཆད་པར་མི་འགྱུར་རྟག་མི་འགྱུར། །འབྲས་བུ་རྒྱུ་ཡི་འབྱུང་འཇིག་གི། །རྒྱུ་དེ་སྲིད་པ་ཡིན་ཕྱིར་ལོ།

(鳩) 21.15 所有受法者 不墮於斷常 因果相續故 不斷亦不常

(蔣) 21.15 雖許事物有，不成斷及常；果因生滅之，續流乃有故。

འབྲས་བུ་རྒྱུ་ཡི་འབྱུང་འཇིག་གི། །རྒྱུ་དེ་སྲིད་པ་ཡིན་འགྱུར་ལ། །འཇིག་ལ་ཡང་སྐྱེ་མེད་པའི་ཕྱིར། །རྒྱུ་ནི་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

(鳩) 21.16 若因果生滅 相續而不斷 滅更不生故 因即為斷滅

(蔣) 21.16 果因生滅之，續流若有，滅無復生故，因應成斷邊。

(佛護引文) 21.16 若果生滅之，續流若有，滅無復生故，因應成斷邊。

།དངོས་པོ་དོ་ཉིད་ཡོད་ན། །དངོས་མེད་འགྲུར་བར་མི་རིགས་སོ། །ལྷ་དན་འདས་པའི་དུས་ན་ཆད། །སྲིད་རྒྱུན་རབ་ཏུ་ཞི་ཕྱིར་རོ།

(鳩) 21.17 法住於自性 不應有有無 涅槃滅相續 則墮於斷滅

(蔣) 21.17 事物若自性，非事物非理，涅槃時斷續，極滅有續故。

།ཐམ་འགགས་པར་གྱུར་པ་ན། །སྲིད་པ་དང་པོ་རིགས་མི་འགྲུར། །ཐམ་འགགས་པར་མ་གྱུར་ཚོ། །སྲིད་པ་དང་པོ་རིགས་མི་འགྲུར།

(鳩) 21.18 若初有滅者 則無有後有 初有若不滅 亦無有後有

(蔣) 21.18 若後成壞滅，初有不應理；若後不壞滅，初有不應理。

(佛護引文) 21.18 若後成壞滅，初有將不成；若後不壞滅，不結生初有。

།གལ་ཏེ་ཐམ་འགགས་བཞིན་ན། །དང་པོ་སྐྱེ་བར་འགྲུར་ན་ནི། །འགགས་བཞིན་པ་ནི་གཅིག་འགྲུར་ཞིང། །སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡང་གཞན་དུ་འགྲུར།

(鳩) 21.19 若初有滅時 而後有生者 滅時是一有 生時是一有

(蔣) 21.19 若後正滅時，是故而生有，正滅將成一，正生成他性。

།གལ་ཏེ་འགགས་བཞིན་སྐྱེ་བཞིན་དག། །རྣམ་ཅིག་ཏུ་ཡང་རིགས་མིན་ན། །ལུང་པོ་གང་ལ་འཆི་འགྲུར་བ། །དེ་ལ་སྐྱེ་བ་འགྲུར་འགྲུར་རམ།

(鳩) 21.20 若言於生滅 而謂一時者 則於此蘊死 即於此蘊生

(蔣) 21.20 正滅及正生，同俱亦非理，蘊滅於何處，此處豈生蘊？

(佛護引文) 21.20 正滅及正生，同俱亦非有，蘊滅於何處，於此處生蘊。

།དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་དག་ཏུ་ཡང། །སྲིད་པའི་རྒྱུན་ནི་མི་རིགས་ན། །དུས་གསུམ་དག་ཏུ་གང་མེད་པ། །དེ་ནི་དེ་ལྟར་སྲིད་པའི་རྒྱུན།

(鳩) 21.21 三世中求有 相續不可得 若三世中無 何有有相續

(蔣) 21.21 三世中求有，續流不可得；若三世中無，有續流豈有？

第二十一品——觀生滅品——終。

第二十二品

——觀如來品——

ལུང་མིན་ལུང་པོ་ལས་གཞན་མིན། །དེ་ལ་ལུང་མེད་དེ་དེར་མེད། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལུང་ལྡན་མིན། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གང་ཞིག་ཡིན།

(鳩) 22.1 非陰不離陰 此彼不相在 如來不有陰 何處有如來

(蔣) 22.1 非蘊不離蘊，彼此中互無，如來不具蘊，如來應為何？

ལག་ཏེ་སངས་རྒྱས་ལུང་པོ་ལ། །བརྟེན་ནས་རང་བཞིན་ལས་ཡོད་མིན། །རང་བཞིན་ལས་ཅི་གང་མེད་པ། །དེ་གཞན་དངོས་ལས་གཤེགས།

(鳩) 22.2 蘊合有如來 則無有自性 若無有自性 云何因他有

(蔣) 22.2 佛若觀待蘊，則非自性有，自性若是無，豈有他事物？

ལག་ཏེ་གཞན་གཞན་གྱི་དངོས་བརྟེན་ནས། །དེ་བདག་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ། །གང་ཞིག་བདག་ཉིད་མེད་པ་དེ། །ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་འགྱུར།

(鳩) 22.3 法若因他生 是即為非我 若法非我者 云何是如來

(蔣) 22.3 從他事物生，故非自性有；若非自性有，云何是如來？

ལག་ཏེ་རང་བཞིན་ཡོད་མིན་ན། །གཞན་དངོས་ཡོད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །རང་བཞིན་དང་ཅི་གཞན་དངོས་དག། །མ་གཏོགས་དེ་བཞིན་གཤེགས་དེ་གང་།

(鳩) 22.4 若無有自性 云何有他性 離自性他性 何名為如來

(蔣) 22.4 自性若非有，豈有他事物？離自他事物，云何是如來？

ལག་ཏེ་ལུང་པོ་མ་བརྟེན་པར། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འགའ་ཡོད་ན། །དེ་ལྷིད་གདོད་རྟེན་འགྱུར་ཞིང་། །བརྟེན་ནས་དེ་ནས་འགྱུར་ལ་རག།

(鳩) 22.5 若不因五陰 先有如來者 以今受陰故 則說為如來

(蔣) 22.5 若離觀待蘊，仍有某如來，彼隨後取蘊，觀待成如來。

ལུང་པོ་རྣམས་ལ་མ་བརྟེན་པར། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འགའ་ཡང་མེད། །གང་ཞིག་མ་བརྟེན་ཡོད་མིན་པ། །དེས་ནི་ཇི་ལྟར་ཉེར་ལེན་འགྱུར།

(鳩) 22.6 今實不受陰 更無如來法 若以不受無 今當云何受

(蔣) 22.6 若離觀待蘊，如來皆非有；離觀待則無，豈能近取蘊？

ཉེ་བར་སྤངས་པ་མ་ཡིན་པ། །ཉེ་བར་ལེན་པར་ཅིས་མི་འགྱུར། །ཉེ་བར་ལེན་པ་མེད་པ་ཡི། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཅི་ཡང་མེད།

(鳩) 22.7 若其未有受 所受不名受 無有無受法 而名為如來

(蔣) 22.7 既非近取處，豈能成近取？遠離近取故，如來皆非有。

ལྷན་པ་ལྲས་ནི་བཙལ་བྱས་ན། །གང་ཞིག་དེ་ཉིད་གཞན་ཉིད་དུ། །མེད་པ་ལི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ། །ཉེ་བར་ལེན་པས་ཇི་ལྟར་གང་གས།

(鳩) 22.8 若於一異中 如來不可得 五種求亦無 云何受中有

(蔣) 22.8 依五相而尋，於彼異性中，如來不可得，近取豈施設？

།གདམས་ཀྱི་ཉེ་བར་སྤྲང་བ་དེ། །དེ་ནི་རང་བཞིན་ལས་ཡོད་མིན། །བདག་གི་དངོས་ལས་གང་མེད་པ། །དེ་གཞན་དངོས་ལས་ཡོད་ཅེ་སྐྱེ།

(鳩) 22.9 又所受五陰 不從自性有 若無自性者 云何有他性

(蔣) 22.9 何法是近取，彼非從自性；法不從己性，絕非從他性。

(佛護引文) 22.9 何法是近取，彼非從自性；法不從己性，絕非從事物。

།དེ་ལྟར་ཉེ་བར་སྤྲང་ཉེ་ལེན་པོ། །རྣམ་པ་ཀུན་གྱིས་སྤོང་པ་ཡིན། །སྤོང་པས་དེ་བཞིན་གསལ་གསལ་སྤོང་པ། །རྗེ་ལྟ་བུར་ན་འདོགས་པར་འགྱུར།

(鳩) 22.10 以如是義故 受空受者空 云何當以空 而說空如來

(蔣) 22.10 近取近取者，一切皆空相，空故無如來，豈能有施設？

།སྤོང་དོན་ལས་ཀྱང་མི་བཟོད་དེ། །མི་སྤོང་ལས་ཀྱང་མི་བྱེད། །གཉིས་དང་གཉིས་མིན་མི་བྱེད། །གདམས་པའི་དོན་དུ་བཟོད་པར་བྱ།

(鳩) 22.11 空則不可說 非空不可說 共不共叵說 但以假名說

(蔣) 22.11 空則不可說，非空亦不說，叵說是非二，但以施設說。

།རྟག་དང་མི་རྟག་ལ་སོགས་བཞི། །ཞིབ་འདི་ལ་གལ་ཡོད། །མཐའ་དང་མཐའ་མེད་ལ་སོགས་བཞི། །ཞིབ་འདི་ལ་གལ་ཡོད།

22.12 寂滅相中無，常無常等四；寂滅相中無，邊無邊等四。

།གདམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གསལ་གསལ་ཡོད་ཅེས། །འཛོལ་པ་སྤྱད་པོ་བཟུང་གུར་པ། །དེ་ནི་ལྷ་དཔེ་འདས་པ་ལ། །མེད་ཅེས་རྣམ་རྟོག་རྟོག་པར་བྱེད།

(鳩) 22.13 邪見深厚者 則說無如來 如來寂滅相 分別有亦非

(蔣) 22.13 邪見深厚者，則於涅槃中，妄執如來有，或執如來無。

།རང་བཞིན་གྱིས་ནི་སྤོང་དེ་ལ། །སངས་རྒྱས་ལྷ་དཔེ་འདས་ནས་ནི། །ཡོད་དོན་ལམ་མེད་དོན་ལ། །བསམ་པ་འཐད་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།

(鳩) 22.14 如是性空中 思惟亦不可 如來滅度後 分別於有無

(蔣) 22.14 於無自性中，不應做此念：佛於涅槃後，是有或是無。

།གདམས་དག་སངས་རྒྱས་སྤོང་འདས་འོད། །ཟད་པ་མེད་ལ་སྤོང་བྱེད་པ། །སྤོང་པས་ཉམས་པ་དེ་ཀུན་གྱིས། །དེ་བཞིན་གསལ་གསལ་པ་མཐོང་མི་འགྱུར།

(鳩) 22.15 如來過戲論 而人生戲論 戲論破慧眼 是皆不見佛

(蔣) 22.15 如來離戲論；無盡作戲論，戲論破慧眼，是皆不見佛。

།དེ་བཞིན་གསལ་གསལ་པའི་རང་བཞིན་གདམས། །དེ་ནི་འགྲོ་འདྲིའི་རང་བཞིན་ཡིན། །དེ་བཞིན་གསལ་གསལ་པ་རང་བཞིན་མེད། །འགྲོ་བ་འདི་ཡི་རང་བཞིན་མེད།

(鳩) 22.16 如來所有性 即是世間性 如來無有性 世間亦無性

(蔣) 22.16 如來所有性，即是有情性，因佛無自性，有情自性無。

第二十三品

——觀顛倒品——

འདོད་ཆགས་ལེ་སྒྲུབ་གཏི་ལུག་རྣམས། །ཀུན་ཏུ་རྟོག་ལས་འབྱུང་བར་གསུངས། །སྤྱད་དང་མི་སྤྱད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ །བརྟེན་པ་ཉིད་ལས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང།

(鳩) 23.1 從憶想分別 生於貪恚癡 淨不淨顛倒 皆從眾緣生

(蔣) 23.1 經說貪瞋癡，皆從妄念生，淨不淨顛倒，待此而遍生。

འགང་དག་སྤྱད་དང་མི་སྤྱད་དང་། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལས་བརྟེན་འབྱུང་བ། །དེ་དག་རང་བཞིན་ལས་མེད་དེ། །དེ་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཡང་དག་མེད།

(鳩) 23.2 若因淨不淨 顛倒生三毒 三毒即無性 故煩惱無實

(蔣) 23.2 若因淨不淨，顛倒生三毒，三毒無自性，故煩惱無實。

འབདག་གི་ཡོད་ཉིད་མེད་ཉིད་ལྟེ། །དི་ལྟ་བུར་ཡང་གྲུབ་པ་མེད། །དེ་མེད་ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱི་ལྟེ། །ཡོད་ཉིད་མེད་ཉིད་དི་ལྟར་འགྲུབ།

(鳩) 23.3 我法有以無 是事終不成 無我諸煩惱 有無亦不成

(蔣) 23.3 我之有無性，是事終不成，無彼故豈有，煩惱有無性？

ཉོན་མོངས་དེ་དག་གང་གི་ཡིན། །དེ་ཡང་གྲུབ་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །འགའ་མེད་པར་འགྲུབ་པ་ཡིད། །ཉོན་མོངས་པ་དག་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 23.4 誰有此煩惱 是即為不成 若離是而有 煩惱則無屬

(蔣) 23.4 誰有此煩惱？是即為不成；既無一切法，煩惱等非有。

འད་ལུས་ལྟ་བཞིན་ཉོན་མོངས་རྣམས། །ཉོན་མོངས་ཅན་པ་རྣམས་ལྡར་མེད། །འད་ལུས་ལྟ་བཞིན་ཉོན་མོངས་ཅན། །ཉོན་མོངས་པ་པ་རྣམས་ལྡར་མེད།

(鳩) 23.5 如身見五種 求之不可得 煩惱於垢心 五求亦不得

(蔣) 23.5 如身五相觀，惑不具惑者；如身五相觀，惑者不具惑。

སྤྱད་དང་མི་སྤྱད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ །རང་བཞིན་ལས་འདོད་མིན་ལ། །སྤྱད་དང་མི་སྤྱད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ །བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་གང་དག་ཡིན།

(鳩) 23.6 淨不淨顛倒 是則無自性 云何因此二 而生諸煩惱

(蔣) 23.6 淨不淨顛倒，是則無自性，淨不淨顛倒，云何惑待彼？

འགྲུགས་སྐྱོད་དང་རེག་པ་དང་། །དྲིད་དང་ཚོས་དག་རྣམས་ལྟེ། །འཁོར་སྤེ་འདོད་ཆགས་ལེ་སྒྲུབ་དང་། །གཏི་ལུག་གི་ལྟེ་ཡིན་པར་བརྟེན།

(鳩) 23.7 色聲香味觸 及法為六種 如是之六種 是三毒根本

(蔣) 23.7 色聲香味觸，及法為六種，應觀彼即是，貪瞋癡所依。

འགྲུགས་སྐྱོད་དང་རེག་པ་དང་། །དྲིད་དང་ཚོས་དག་འབའ་ཞིག་སྟེ། །དྲི་ཟེ་འགྲོད་ལྟར་སྤྱད་དང་། །སྤྱི་སྤྱི་མི་ལམ་འདྲ་བ་ཡིན།

(鳩) 23.8 色聲香味觸 及法體六種 皆空如焰夢 如乾闥婆城

(蔣) 23.8 色聲及香觸，味及法僅如，乾闥婆之城，陽焰以及夢，

ལྷ་མའི་སྐྱེས་བུ་ལྟ་བུ་དང་། །ལཱུ་གས་བརྟན་འདྲ་བ་དེ་དག་ལ། །སྐྱུ་པ་དང་ལྷ་མི་སྐྱུ་པ། །འབྱུང་བར་ཡང་ལྷ་ག་ལ་འབྱུང་།

(鳩) 23.9 如是六種中 何有淨不淨 猶如幻化人 亦如鏡中像

(蔣) 23.9 如幻化士夫，亦如鏡中像，故從彼等法，豈生淨不淨？

ལག་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱུ་པ་ཞེས། །གདགས་པར་བྱ་བ་མི་སྐྱུ་པ། །སྐྱུ་པ་མི་རྟོས་ཡོད་མིན་པས། །དེ་ཕྱིར་སྐྱུ་པ་འཐད་མ་ཡིན།

(鳩) 23.10 不因於淨相 則無有不淨 因淨有不淨 是故無不淨

(蔣) 23.10 依何而施設，是故成淨法？離淨無不淨，故淨不應理。

(佛護引文) 23.10 依何而施設，淨及不淨法？不待淨則無，故淨不應理。

ལག་ལ་བརྟེན་ནས་མི་སྐྱུ་པར། །གདགས་པར་བྱ་བ་སྐྱུ་པ་ནི། །མི་སྐྱུ་མི་རྟོས་ཡོད་མིན་པས། །དེ་ཕྱིར་མི་སྐྱུ་པ་འཐད་མ་ཡིན།

(鳩) 23.11 不因於不淨 則亦無有淨 因不淨有淨 是故無有淨

(蔣) 23.11 依何而施設，是故成不淨？離不淨無淨，故不淨非理。

(佛護引文) 23.11 依何而施設，淨及不淨法？離不淨則無，故不淨非理。

སྐྱུ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་ག་ལ་འབྱུང་། །མི་སྐྱུ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །ཞེ་སྲོད་ཡོད་པར་ག་ལ་འབྱུང་།

23.12 若無有淨者，何由而有貪？若無有不淨，何由而有恚？

ལག་ལ་ཉེ་མི་རྟག་རྟག་པ་ཞེས། །དེ་ལྟར་འཛིན་པ་ལོག་ཡིན་ན། །སྟོང་ལ་མི་རྟག་ཡོད་མིན་པས། །འཛིན་པ་ཇི་ལྟར་ལོག་པ་ཡིན།

(鳩) 23.13 於無常著常 是則名顛倒 空中無有常 何處有常倒

(蔣) 23.13 於無常著常，是則名顛倒，空中無無常，彼執豈顛倒？

(佛護引文) 23.13 於無常著常，是則名顛倒，空中常非有，彼執豈非倒？

ལག་ལ་ཉེ་མི་རྟག་རྟག་པ་ཞེས། །དེ་ལྟར་འཛིན་པ་ལོག་ཡིན་ན། །སྟོང་ལ་མི་རྟག་པ་འོན་ཏེ། །འཛིན་པ་འདྲ་ལྟར་ལོག་པ་ཡིན།

(鳩) 23.14 若於無常中 著無常非倒 空中無無常 何有非顛倒

(蔣) 23.14 若於無常中，執常是顛倒，空中執無常，彼亦豈非倒？

(佛護引文) 23.14 若於無常中，著無常非倒，空中無無常，彼執豈非倒？

ལག་གིས་འཛིན་དང་འཛིན་གདངས་། །འཛིན་པ་ལོད་དང་གདངས་ལུང་བ། །ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞིབ་སྟེ། །དེ་ཕྱིར་འཛིན་པ་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 23.15 可著著者著 及所用著法 是皆寂滅相 云何而有著

(蔣) 23.15 能執及所執，執者及執取，是皆寂滅相，是故執非有。

ལོག་པ་འཕམ་ཡང་དག་ཉིད་དུ་ནི། །འཛིན་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །གད་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡོད་ཅིང་། །གད་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་ཡོད།

(鳩) 23.16 若無有著法 言邪是顛倒 言正不顛倒 誰有如是事

(蔣) 23.16 顛倒不顛倒，彼執皆非有。云何有顛倒？何處不顛倒？

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མ་གྱུར་ལ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ།

(鳩) 23.17 有倒不生倒 無倒不生倒 倒者不生倒 不倒亦不生

(蔣) 23.17 已成顛倒中，顛倒絕非有；尚未顛倒中，顛倒絕非有；

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་བཞིན་ལ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ། །གང་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྲིད་པ། །གངས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རྣམ་པར་དབྱེད།

(鳩) 23.18 若於顛倒時 亦不生顛倒 汝可自觀察 誰生於顛倒

(蔣) 23.18 正成顛倒中，顛倒定非有。云何有顛倒，應做如是觀。

ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་མ་སྐྱེས་ན། །དི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར། ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་སྐྱེ་མེད་ན། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅན་གསལ་ཡོད།

(鳩) 23.19 諸顛倒不生 云何有此義 無有顛倒故 何有顛倒者

(蔣) 23.19 諸顛倒不生，顛倒豈能有？不生顛倒故，豈有顛倒者？

།དངོས་པོ་བདག་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། །གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཉིད་མ་ཡིན། །གངས་དང་གཞན་ལས་ཀྱང་མིན་ན། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅན་གསལ་ཡོད།

23.20 事物不自生，亦不從他生，不從自他生，云何有顛倒？

།གལ་ཏེ་བདག་དང་གཅོད་བ་དང་། །རྟག་དང་བདེ་བ་ཡོད་ན་ནི། །གངས་དང་གཅོད་དང་རྟག་པ་དང་། །བདེ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ཡིན།

(鳩) 23.21 若常我樂淨 而是實有者 是常我樂淨 則非是顛倒

(蔣) 23.21 若有我及淨，常樂亦皆有，謂我淨常樂，則非是顛倒。

(佛護引文) 23.21 若有我及淨，常樂亦皆有，執我淨常樂，則非是顛倒。

།གལ་ཏེ་བདག་དང་གཅོད་བ་དང་། །རྟག་དང་བདེ་བ་མེད་ན་ནི། །གངས་མེད་མི་གཅོད་མི་རྟག་དང་། །སྤྱད་བཟུལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 23.22 若常我樂淨 而實無有者 無常苦不淨 是則亦應無

(蔣) 23.22 若無我無淨，無常亦無樂，無我及不淨，無常苦皆無。

།དེ་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་འགགས་པས། །མ་རིག་པ་ནི་འགག་པ་འགྱུར། །མ་རིག་འགགས་པར་གྱུར་ན་ནི། །འདུ་བྱེད་ལས་འགགས་འགག་པར་འགྱུར།

23.23 如是顛倒滅，無明則亦滅，以無明滅故，諸行等亦滅。

།གལ་ཏེ་ལ་ལའི་ཉེན་མོདས་པ། །གང་དག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན། །དི་ལྟ་བུར་ན་སྤོང་བར་འགྱུར། །ཡོད་པ་སུ་ཞིག་སྤོང་བར་བྱེད།

(鳩) 23.24 若煩惱性實 而有所屬者 云何當可斷 誰能斷其性

(蔣) 23.24 若某些煩惱，彼等自性有，云何當可斷，誰能斷其有？

།གལ་ཏེ་ལ་ལའི་ཉོན་མོངས་ལ། །གང་དག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ན། །དི་ལྟ་བུར་ན་སྤོང་བར་འགྱུར། །མེད་པ་སུ་ཞིག་སྤོང་བར་བྱེད།

(鳩) 23.25 若煩惱虛妄 無性無屬者 云何當可斷 誰能斷無性

(蔣) 23.25 若某些煩惱，彼等無自性，云何當可斷，誰能斷其無？

第二十三品——觀顛倒品——終。

第二十四品

——觀聖諦品——

ལག་ལ་ཏེ་འདི་དག་ཀུན་སྟོང་ནི། །འབྲུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས། །ཚུངས་པའི་ཐམས་པའི་འགྲུས།

(鳩) 24.1 若一切皆空 無生亦無滅 如是則無有 四聖諦之法

(蔣) 24.1 若一切皆空，無生亦無滅，於汝則應無，四聖諦之法。

འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་མེད་པས། །ཡོངས་སུ་ཤེས་དང་སྟོང་བ་དང་། །སྟོམ་དང་མངོན་དུ་བྱུང་བ་དག །འཐད་པར་འགྲུས་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 24.2 以無四諦故 見苦與斷集 證滅及修道 如是事皆無

(蔣) 24.2 以無四諦故，知苦及斷集，證滅及修道，是事不應理。

འདི་དག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས། །འབྲས་བུ་བཞི་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །འབྲས་བུ་མེད་ན་འབྲས་གནས་མེད། །ཉུགས་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 24.3 以是事無故 則無四道果 無有四果故 得向者亦無

(蔣) 24.3 以無彼等故，則無四道果，得果者亦無，向果者亦無。

ལག་ལ་ཏེ་སྟེས་བུ་གང་ཟག་བརྒྱད། །འདི་དག་མེད་ན་དགོ་འདུན་མེད། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་རྣམས་མེད་པའི་ཕྱིར། །དམ་པའི་ཚོས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 24.4 如無八賢聖 則無有僧寶 以無四諦故 亦無有法寶

(蔣) 24.4 若無八賢聖，則無有僧寶。無四聖諦故，正法亦非有。

ཚོས་དང་དགོ་འདུན་ཡོད་མིན་ན། །སངས་རྒྱས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྲུས། །དེ་སྐད་སྟོང་པ་ཉིད་སྟུན། །དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་གཞོན་པ་ནི།

(鳩) 24.5 以無法僧寶 亦無有佛寶 如是說空者 是則破三寶

(蔣) 24.5 以無法僧寶，豈能有佛寶？如是說空者，是則破三寶。

འབྲུང་ཅིང་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་དང་། །ཚོས་མ་ཡིན་པ་ཚོས་ཉིད་དང་། །འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྟོང་ནི། །ཀུན་ལ་འདད་གཞོན་པ་བྱེད་པ་ཡིན།

(鳩) 24.6 空法壞因果 亦壞於罪福 亦復悉毀壞 一切世俗法

(蔣) 24.6 空性壞非法，壞法性及果，世間之名言，亦復悉毀壞。

འདི་ལ་བཤད་པ་ཚུངས་ཀྱིས་ནི། །སྟོང་ཉིད་དགོས་དང་སྟོང་ཉིད་དང་། །སྟོང་ཉིད་དོན་ནི་མ་རྟོགས་པས། །འདི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་གཞོན་པ་ཡིན།

(鳩) 24.7 汝今實不能 知空空因緣 及知於空義 是故自生惱

(蔣) 24.7 汝今因不知，空性及空義，以及其目的，故成如是破。

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་བསྟན་པ། །བདེན་པ་གཉིས་ལ་ཡང་དག་བརྟེན། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཚོར་བདེན་པ་དང་། །དམ་པའི་དོན་གྱི་བདེན་པ་ལོ།

24.8 諸佛依二諦，為眾生說法。一以世俗諦，二第一義諦。

ལག་དག་བདེན་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི། རྣམ་དབྱེ་རྣམ་པར་མི་ལེས་པ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ནི། །ཟབ་མོའི་དེ་ཉིད་རྣམ་མི་ལེས།

(鳩) 24.9 若人不能知 分別於二諦 則於深佛法 不知真實義

(蔣) 24.9 若誰尚未知，二諦之分別，則於佛所說，深義不得知。

ལྷན་སྐྱོད་ལ་ལོ་མ་བརྟེན་པར། །དམ་པའི་དོན་ནི་བསྟན་མི་རུས། །དམ་པའི་དོན་ནི་མ་རྟོགས་པར། །བྱ་དན་འདས་པ་ཐོབ་མི་འགྱུར།

(鳩) 24.10 若不依俗諦 不得第一義 不得第一義 則不得涅槃

(蔣) 24.10 不依名言故，不能示勝義，不知勝義故，不能得涅槃。

ལྟོང་པ་ཉིད་ལ་བཟུང་ཉེས་ན། །ལེས་རབ་རྒྱུད་རྣམས་ལུང་བར་འགྱུར། །རི་ལྷོ་སྐུ་ལ་ལག་རྒྱུད་ཉེས་དང། །རིག་ཐུགས་ཉེས་པར་བསྐབས་པ་བཞིན།

(鳩) 24.11 不能正觀空 鈍根則自害 如不善咒術 不善捉毒蛇

(蔣) 24.11 於空持謬觀，鈍根則自害，如不善捉蛇，及誤修咒術。

འདི་ཕྱིར་ཞན་པས་ཚོས་འདི་ཡི། །གཏིང་རྟོགས་དཀའ་བར་མཁུན་གྱུར་ནས། །ཐུབ་པའི་ཐུགས་ནི་ཚོས་བསྟན་ལས། །རབ་རྒྱུ་ལོག་པར་གྱུར་པ་ཡིན།

24.12 世尊知是法，甚深微妙相，非鈍根所及，是故不欲說。

སྟོན་དུ་ཐམ་བར་འགྱུར་བ་ནི། །སྟོང་ལ་འཐད་པ་མ་ཡིན་པས། །ཁྱོད་ནི་སྟོང་ཉིད་སྟོང་བྱེད་པ། །གང་དེ་ད་ལ་མི་འཐད་དོ།

(鳩) 24.13 汝謂我著空 而為我生過 汝今所說過 於空則無有

(蔣) 24.13 所言應成過，於空不應理；汝破空諸過，於我皆非有。

(佛護引文) 24.13 汝說吾空論，應成一切過，所破諸過失，於空不應理。

ལག་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་རུང་བ། །དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་བར་འགྱུར། །གང་ལ་སྟོང་ཉིད་མི་རུང་བ། །དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་མི་འགྱུར།

24.14 以有空義故，一切法得成；若無空義者，一切則不成。

ཁྱོད་ནི་རང་གི་སྟོན་རྣམས་ནི། །ད་ལ་ཡོངས་སུ་སྐྱུར་བྱེད་པ། །རྟོ་ལ་མངོན་པར་ལོན་བཞིན་དུ། །རྟོ་ཉིད་བརྟེན་པར་གྱུར་པ་བཞིན།

(鳩) 24.15 汝今自有過 而以回向我 如人乘馬者 自忘於所乘

(蔣) 24.15 汝今以己過，全數拋向我，如人乘馬者，自忘所乘馬。

ལག་ཏེ་དངོས་རྣམས་རང་བཞིན་ལས། །ཡོད་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བྱེད་ན། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་རྣམས། །རྒྱ་རྒྱུ་མེད་པར་ཁྱོད་ལྟོ།

(鳩) 24.16 若汝見諸法 決定有性者 即為見諸法 無因亦無緣

(蔣) 24.16 若汝見諸法，皆是有自性，即為見諸法，無因亦無緣。

འབྲས་བུ་དང་ནི་རྒྱ་ཉིད་དང། །བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་དང་བྱ། །སྐྱེ་བ་དང་ནི་འགག་པ་དང། །འབྲས་བུ་ལ་ཡང་གཞོན་པ་བྱེད།

(鳩) 24.17 即為破因果 作作者作法 亦復壞一切 萬物之生滅

(蔣) 24.17 即為破因果，作作者所作，亦復壞一切，生滅及諸果。

འཇིག་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་། །དེ་ནི་སྣོད་པ་ཉིད་དུ་བཤད། །དེ་ནི་བརྟེན་ནས་གང་གསལ་པ་སྟེ། །དེ་ཉིད་དབྱུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 24.18 眾因緣生法 我說即是空 亦為是假名 亦是中道義

(蔣) 24.18 何法是緣起，說彼皆空性，即觀待施設，亦復是中道。

ཁང་ཕྱིར་རྟེན་འབྱུང་མ་ཡིན་པའི། །ཚོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་ཕྱིར་སྣོད་པ་མ་ཡིན་པའི། །ཚོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 24.19 未曾有一法 不從因緣生 是故一切法 無不是空者

(蔣) 24.19 未曾有一法，不是緣起有，是故一切法，無不是空者。

ཁག་ཏེ་འདི་ཀུན་མི་སྣོད་ན། །འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས། །ཁྱོད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

(鳩) 24.20 若一切不空 則無有生滅 如是則無有 四聖諦之法

(蔣) 24.20 若一切不空，則無有生滅。如是汝應無，四聖諦之法。

འཇིག་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་མ་ཡིན་ན། །སྤྱུག་བསྐལ་ཡོད་པར་གལ་འབྱུར། །མི་རྟག་སྤྱུག་བསྐལ་གསུངས་པ་དེ། །རང་བཞིན་ཉིད་ལས་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 24.21 苦不從緣生 云何當有苦 無常是苦義 定性無無常

(蔣) 24.21 若不是緣起，豈能有痛苦？所說無常苦，皆非自性有。

རང་བཞིན་ཉིད་ལས་ཡོད་ཡིན་ན། །ཅི་ཞིག་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་སྣོད་ཉིད་གཞོད་ཉེད་ལ། །ཀུན་འབྱུང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 24.22 若苦有定性 何故從集生 是故無有集 以破空義故

(蔣) 24.22 若苦有自性，何法從集生？以破空性故，集諦則非有。

(佛護引文) 24.22 若苦無自性，何法從集生？以破空性故，集諦則非有。

སྤྱུག་བསྐལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན། །འཕོ་གཤམ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རང་བཞིན་གྱིས་འཕོ་གཤམ་གནས་ཕྱིར། །འཕོ་གཤམ་གཞོད་པ་ཉེད་པ་ཡིན།

(鳩) 24.23 苦若有定性 則不應有滅 汝著定性故 即破於滅諦

(蔣) 24.23 若苦有自性，則不應有滅，自性周遍故，則破於滅諦。

ལམ་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་ན་ནི། །སློམ་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཅོ། །ཅི་སྟེ་ལམ་དེ་བསློམ་བྱ་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 24.24 苦若有定性 則無有修道 若道可修習 即無有定性

(蔣) 24.24 若道有自性，修則不應有；若道可修習，汝自性應無。

(佛護引文) 24.24 若道有自性，修則不應有；若道可修習，汝應無事物。

ཁང་ཚོ་སྤྱུག་བསྐལ་ཀུན་འབྱུང་དང་། །འཕོ་གཤམ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །ལམ་གྱི་སྤྱུག་བསྐལ་འཕོ་གཤམ་པའི། །ཁང་ཞིག་ཐོབ་པར་འགྱུར་བར་འདོད།

(鳩) 24.25 若無有苦諦 及無集滅諦 所可滅苦道 竟為何所至

(蔣) 24.25 何時無苦集，爾時滅非有，由道滅苦時，說何為所得？

།སང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ལྷོ། །ཡོངས་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན་ན། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོངས་ལེས་འགྲུ། །སང་བཞིན་གནས་པ་མ་ཡིན་ན།

(鳩) 24.26 若苦定有性 先來所不見 於今云何見 其性不異故

(蔣) 24.26 若不以自性，周遍得知者，彼今豈遍知？自性莫不住？

(佛護引文) 24.26 若不以自性，周遍得知者，彼今豈遍知？事物莫不住？

།དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཉིད་ཀྱི། །སང་དང་མངོན་དུ་བྱ་བ་དང། །བསྐྱེས་དང་འབྲས་བུ་བཞི་དག་ཀྱང། །ཡོངས་ལེས་བཞིན་དུ་མི་རུང་དོ།

(鳩) 24.27 如見苦不然 斷集及證滅 修道及四果 是亦皆不然

(蔣) 24.27 如汝不得知，斷集及證滅，修道及四果，是亦皆不然。

།སང་བཞིན་ཡོངས་སྤྱོད་པ་ཡིས། །འབྲས་བུ་སང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ལྷོ། །ཐོབ་པ་མིན་པ་གང་ཡིན་དེ། །ཇི་ལྟར་འཐོབ་པར་རུས་པར་འགྲུ།

(鳩) 24.28 是四道果性 先來不可得 諸法性若定 今云何可得

(蔣) 24.28 遍執自性故，若以自性力，不能得之果，何云豈可得？

།འབྲས་བུ་མེད་ན་འབྲས་གནས་མེད། །ལུགས་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན། །གལ་ཏེ་སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་བརྒྱད། །དེ་དག་མེད་ན་དགོ་འདུན་མེད།

(鳩) 24.29 如無有四果 則無得向者 以無八聖故 則無有僧寶

(蔣) 24.29 無果不得果，向者亦非有，以無八聖眾，故無有僧寶。

།འཕགས་པ་འདི་བདེན་རྣམས་མེད་པ་འདི་ཕྱིར། །དམ་པ་འདི་ཚོས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཚོས་དང་དགོ་འདུན་ཡོད་མིན་ན། །སངས་རྒྱས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྲུ།

(鳩) 24.30 無四聖諦故 亦無有法寶 無法寶僧寶 云何有佛寶

(蔣) 24.30 以無聖諦故，正法亦非有。若無法及僧，云何能有佛？

།ཁྱོད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་བྱུང་རྒྱུ་ལ། །མ་བརྟེན་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྲུ། །ཁྱོད་ཀྱིས་བྱུང་རྒྱུ་སངས་རྒྱས་ལ། །མ་བརྟེན་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྲུ།

(鳩) 24.31 汝說則不因 菩提而有佛 亦復不因佛 而有於菩提

(蔣) 24.31 汝應成如是，佛不待菩提；汝應成如是，菩提不待佛。

།ཁྱོད་ཀྱི་སང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ལྷོ། །སངས་རྒྱས་མིན་པ་གང་ཡིན་དེས། །བྱང་རྒྱུ་སྤོང་ལ་བྱང་རྒྱུ་ཕྱིར། །བརྟེན་ཀྱང་བྱང་རྒྱུ་ཐོབ་མི་འགྲུ།

(鳩) 24.32 雖復勤精進 修行菩提道 若先非佛性 不應得成佛

(蔣) 24.32 汝說以自性，未得正覺者，彼勤菩薩行，亦不得菩提。

།འགའ་ཡང་ཚོས་དང་ཚོས་མིན་པ། །ནམ་ཡང་བྱེད་པར་མི་འགྲུར་ཏེ། །མི་སྤོང་པ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །སང་བཞིན་ལ་ནི་བྱ་བ་མེད།

(鳩) 24.33 若諸法不空 無作罪福者 不空何所作 以其性定故

(蔣) 24.33 任誰皆不能，造作法非法，不空何所作？自性中無作。

ཚོས་དང་ཚོས་མིན་མེད་པར་ཡང་། །འབྲས་བུ་ཕྱིད་ལ་ཡོད་པར་འགྱུར། ཚོས་དང་ཚོས་མིན་རྒྱས་བྱུང་བའི། །འབྲས་བུ་ཕྱིད་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 24.34 汝於罪福中 不生果報者 是則離罪福 而有諸果報

(蔣) 24.34 雖離法非法，其果汝應有；由法非法生，汝無有其果。

(佛護引文) 24.34 由法非法生，汝無有其果；雖離法非法，其果汝應有。

ཚོས་དང་ཚོས་མིན་རྒྱས་བྱུང་བའི། །འབྲས་བུ་གཤམ་ཏེ་ཕྱིད་ལ་ཡོད། ཚོས་དང་ཚོས་མིན་ལས་བྱུང་བའི། །འབྲས་བུ་ཅི་ཕྱིར་སྟོང་མ་ཡིན།

(鳩) 24.35 若謂從罪福 而生果報者 果從罪福生 云何言不空

(蔣) 24.35 由法非法生，若汝有其果，法非法生果，云何言不空？

རྟོན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཡི། །སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གཞོན་ཕྱེད་གང་། །འཕྲིན་རྟོན་པ་ཡི་ཐ་སྐད་ནི། །ཀུན་ལ་གཞོན་པ་ཕྱེད་པ་ཡིན།

(鳩) 24.36 汝破一切法 諸因緣空義 則破於世俗 諸餘所有法

(蔣) 24.36 若有誰破除，緣起之性空，彼則破一切，世間之名言。

(佛護引文) 24.36 汝破除一切，世間之名言；汝破除一切，緣起之性空。

སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གཞོན་ཕྱེད་ལ། །བྱ་བ་ཅི་ཡང་མེད་འགྱུར་ཞིང་། །ཚོམ་པ་མེད་པ་བྱ་བར་འགྱུར། །མི་བྱེད་པ་ཡང་ཕྱེད་པོར་འགྱུར།

(鳩) 24.37 若破於空義 即應無所作 無作而有作 不作名作者

(蔣) 24.37 若破除空性，所作則應無，無勤亦有作，無作成作者。

(佛護引文) 24.37 所作則應無，亦無其發起，若破除空性，無作亦成作。

།རང་བཞིན་ཡོད་ན་འགྲོ་བ་རྣམས། །མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་དང་། །ཐེར་རྒྱལ་ཏུ་ལོ་གནས་འགྱུར་ཞིང་། །གནས་སྐབས་སྣ་ཚོགས་བྲལ་བར་འགྱུར།

(鳩) 24.38 若有決定性 世間種種相 則不生不滅 常住而不壞

(蔣) 24.38 有情自性有，則無生無滅，亦住於恆常，遠離種種相。

(佛護引文) 24.38 若事物是有，無種種有情，無生亦無滅，亦住於恆常。

།གཤམ་ཏེ་སྟོང་པ་ཡོད་མིན་ན། །མ་ཐོབ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་། །སྐྱུག་བསྐྱལ་མཐར་ཕྱེད་ལས་དང་ནི། །ཉེན་མོངས་ཐམས་ཅད་སྟོང་བའང་མེད།

(鳩) 24.39 若無有空者 未得不應得 亦無斷煩惱 亦無苦盡事

(蔣) 24.39 如果空非有，不得尚未得，亦無離苦業，斷惑亦不能。

།གང་གིས་རྟོན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང། །མ་ཐོབ་བ་དེ་ནི་སྐྱུག་བསྐྱལ་དང་། །ཀུན་འབྱུང་དང་ནི་འགོག་པ་དང་། །ལམ་ཉིད་དེ་དག་མ་ཐོབ་བ་ཡིན།

(鳩) 24.40 是故經中說 若見因緣法 則為能見佛 見苦集滅道

(蔣) 24.40 何者見緣起，是故能觀見，苦諦及集諦，滅諦及道諦。

第二十五品

——觀涅槃品——

།གཡ་ཏེ་འདི་དག་ཀུན་སྟོང་ན། །འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །གང་ཞིག་སྟོང་དང་འགགས་པ་ལས། །མྱ་ངན་འདའ་བར་འགྱུར་བར་འདོད།

(鳩) 25.1 若一切法空 無生無滅者 何斷何所滅 而稱為涅槃

(蔣) 25.1 若一切皆空，無生亦無滅，由斷滅何法，故許為涅槃？

།གཡ་ཏེ་འདི་ཀུན་མི་སྟོང་ན། །འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །གང་ཞིག་སྟོང་དང་འགགས་པ་ལས། །མྱ་ངན་འདའ་བར་འགྱུར་བར་འདོད།

(鳩) 25.2 若諸法不空 則無生無滅 何斷何所滅 而稱為涅槃

(蔣) 25.2 若一切非空，無生亦無滅，由斷滅何法，故許為涅槃？

།སྐདས་པ་མེད་པ་ཐོབ་མེད་པ། །ཚད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། །འགགས་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། །དེ་ནི་མྱ་ངན་འདས་པར་བརྗོད།

(鳩) 25.3 無得亦無至 不斷亦不常 不生亦不滅 是說名涅槃

(蔣) 25.3 無斷除無得，無斷亦無常，無滅亦無生，此稱為涅槃。

།དེ་ཞིག་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །ཁ་ལོ་འཚོ་ཉིད་ཐབས་བར་འགྱུར། །ཁ་དང་འཚིབ་མེད་པ་ཡི། །དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 25.4 涅槃不名有 有則老死相 終無有有法 離於老死相

(蔣) 25.4 涅槃非事物，應成老死相。遠離老死之，事物皆非有。

།གཡ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་ན། །མྱ་ངན་འདས་པ་འདུས་བྱས་འགྱུར། །དངོས་པོ་འདུས་བྱས་མ་ཡིན་པ། །འགའ་ཡང་གང་ན་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 25.5 若涅槃是有 涅槃即有為 終無有一法 而是無為者

(蔣) 25.5 涅槃是事物，則其成有為；事物非有為，是事終非有。

།གཡ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་ན། །ཇི་ལྟར་མྱ་ངན་འདས་དེ་བརྟེན་མིན། །དངོས་པོ་བརྟེན་ནས་མ་ཡིན་པ། །འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 25.6 若涅槃是有 云何名無受 無有不從受 而名為有法

(蔣) 25.6 涅槃是事物，涅槃豈非依？事物若離依，是事終非有。

།གཡ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །དངོས་མེད་ཇི་ལྟར་རུང་བར་འགྱུར། །གང་ལ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །དེ་ལ་དངོས་མེད་ཡོད་པ་མ་ཡིན།

(鳩) 25.7 有尚非涅槃 何況於無耶 涅槃無有有 何處當有無

(蔣) 25.7 涅槃非事物，豈有非事物？涅槃非事物，則無非事物。

།གཡ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །ཇི་ལྟར་མྱ་ངན་འདས་དེ་བརྟེན་མིན། །གང་ཞིག་བརྟེན་ནས་མ་ཡིན་པའི། །དངོས་མེད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 25.8 若無是涅槃 云何名不受 未曾有不受 而名為無法

(蔣) 25.8 涅槃非事物，涅槃豈非依？以非觀待故，非事物則無。

འདོད་བ་དང་ནི་འགྲོ་བའི་དངོས། །བརྟེན་ཏམ་རྒྱུ་རྒྱས་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་བརྟེན་མིན་རྒྱུ་རྒྱས་མིན། །ལྷ་དན་འདས་པ་ཡིན་པར་བརྟེན།

(鳩) 25.9 受諸因緣故 輪轉生死中 不受諸因緣 是名為涅槃

(蔣) 25.9 來去之事物，觀待或作因，非待不作因，即是說涅槃。

འབྱུང་བ་དང་ནི་འཛིན་པ་དག། །སྤང་བར་སྟོན་པས་བཀའ་སྣམ་རྟོ། །དེ་ཕྱིར་ལྷ་དན་འདས་པར་ནི། །དངོས་མིན་དངོས་མེད་མིན་པར་རིགས།

(鳩) 25.10 如佛經中說 斷有斷非有 是故知涅槃 非有亦非無

(蔣) 25.10 諸生及諸滅，佛說皆斷故，知涅槃應離，事物非事物。

འགལ་ཏེ་ལྷ་དན་འདས་པ་ནི། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་པ། །དངོས་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག། །ཐར་པར་འཇུག་ན་དེ་མི་རིགས།

(鳩) 25.11 若謂於有無 合為涅槃者 有無及解脫 是事則不然

(蔣) 25.11 若涅槃是二，事物非事物，事物非事物，即解脫非理。

འགལ་ཏེ་ལྷ་དན་འདས་པ་ནི། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་པ། །ལྷ་དན་འདས་པ་མ་བརྟེན་མིན། །དེ་གཉིས་བརྟེན་ནས་ཡིན་ཕྱིར་འོ།

(鳩) 25.12 若謂於有無 合為涅槃者 涅槃非無受 是二從受生

(蔣) 25.12 若涅槃是二，事物非事物，涅槃非不依，彼觀待二故。

ཇི་ལྟར་ལྷ་དན་འདས་པ་ལ། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ཏེ། །ལྷ་དན་འདས་པ་འདུས་མ་བྱས། །དངོས་དང་དངོས་མེད་འདུས་བྱས་ཡིན།

(鳩) 25.13 有無共合成 云何名涅槃 涅槃名無為 有無是有為

(蔣) 25.13 涅槃豈是二，事物非事物？涅槃是無為，其二是有為。

ཇི་ལྟར་ལྷ་དན་འདས་པ་ལ། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡོད་དེ། །དེ་གཉིས་གཅིག་ལ་ཡོད་མིན་ཏེ། །སྤང་བ་དང་ནི་སྟུན་པ་བཞིན།

(鳩) 25.14 有無二事共 云何是涅槃 是二不同處 如明暗不俱

(蔣) 25.14 若涅槃中有，事物非事物，彼二不同處，如明暗不俱。

འདོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་པ། །ལྷ་དན་འདས་པར་གང་སྟོན་པ། །དངོས་པོ་མེད་དང་དངོས་པོ་དག། །སྟུན་ན་དེ་ནི་སྟུན་པར་འབྱུང།

(鳩) 25.15 分別非有無 如是名涅槃 若有無成者 非有非無成

(蔣) 25.15 說涅槃非二，事物非事物；成立其是二，則成其非二。

འགལ་ཏེ་ལྷ་དན་འདས་པ་ནི། །དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་པ། །དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་ཞེས། །གང་ཞིག་གིས་ནི་དེ་མཛོད་བྱེད།

(鳩) 25.16 若非有非無 名之為涅槃 此非有非無 以何而分別

¹² 雖然對勘版本寫的是 ཐལ་བར་འབྱུང་ན།，但根據佛護論的「དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག་ཐར་པ་ཡིན་པར་འབྱུང་བས་དེ་ཡང་མི་རིགས།」的說法，應該為誤。

(蔣) 25.16 若涅槃不是，事物非事物，所言其非二，以何而明晰？

།བཅོམ་ལྡན་ལྷ་འདས་ལྷ་ལས། །ཡོད་པར་མི་མངོན་དེ་བཞིན་དུ། །མེད་དོན་ལེ་འཇགས་གཉིས་ཀ་དང། །གཉིས་མིན་ལེས་ཀྱང་མི་མངོན་ལོ།

(鳩) 25.17 如來滅度後 不言有與無 亦不言有無 非有及非無

(蔣) 25.17 如來滅度後，不說有或無，有無亦不說，以及非有無。

།འཁོར་བ་ལྷ་བཟུགས་པར་ལྷ་ན་ཡང། །ཡོད་པ་མི་མངོན་དེ་བཞིན་དུ། །མེད་དོན་ལེ་འཇགས་གཉིས་ཀ་དང། །གཉིས་མིན་ལེས་ཀྱང་མི་མངོན་ལོ།

(鳩) 25.18 如來現在時 不言有與無 亦不言有無 非有及非無

(蔣) 25.18 如來在世時，不說有或無，有無亦不說，以及非有無。

།འཁོར་བ་ལྷ་ལས་འདས་པ་ལས། །ཀྱང་པར་རུང་བད་ཡོད་མ་ཡིན། །ལྷ་འདས་པ་འཁོར་བ་ལས། །ཀྱང་པར་རུང་བད་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 25.19 涅槃與世間 無有少分別 世間與涅槃 亦無少分別

(蔣) 25.19 輪迴與涅槃，絲毫異非有；涅槃與輪迴，絲毫異非有。

།ལྷ་འདས་མཐའ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་འཁོར་བའི་མཐའ་ཡིན་ཏེ། །དེ་གཉིས་ཀྱང་པར་རུང་བད་ནི། །འིན་ཏུ་ཤུ་བའང་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 25.20 涅槃之實際 及與世間際 如是二際者 無毫釐差別

(蔣) 25.20 涅槃之邊際，即輪迴邊際，如是二者間，無毫釐差別。

།གང་འདས་པར་ཚད་མཐའ་སོགས་དང། །རྟག་ལ་སོགས་པར་ལྷ་བ་དག། །ལྷ་འདས་དང་བྱི་མཐའ་དང། །སྡོན་བྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

(鳩) 25.21 滅後有無等 有邊等常等 諸見依涅槃 未來過去世

(蔣) 25.21 滅後之邊際，及見常邊等，皆依涅槃邊，以及前後際。

།དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྤོང་པ་ལ། །མཐའ་ཡོད་ཅི་ཞིག་མཐའ་མེད་ཅི། །མཐའ་དང་མཐའ་མེད་ཅི་ཞིག་ཡིན། །མཐའ་དང་མཐའ་མེད་མིན་པ་ཅི།

(鳩) 25.22 一切法空故 何有邊無邊 亦邊亦無邊 非有非無邊

(蔣) 25.22 諸法皆空故，何為有無邊，亦有亦無邊，非有非無邊？

།དེ་ཉིད་ཅི་ཞིག་གཞན་ཅི་ཡིན། །རྟག་པ་ཅི་ཞིག་མི་རྟག་ཅི། །རྟག་དང་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་ཅི། །གཉིས་ཀ་མིན་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

(鳩) 25.23 何者為一異 何有常無常 亦常亦無常 非常非無常

(蔣) 25.23 何者為一異，常法及無常，亦常亦無常，非常非無常？

།དམིགས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེར་ཞི་ཞིང། །སློབ་པ་ཉེར་ཞི་ཞིབ་སྟེ། །སངས་རྒྱས་ཀྱིས་འགྲུབ་དུ་ཡང། །སྤྱལ་འད་ཚོས་འགྲུབ་པ་བཟུན་ཏེ།

(鳩) 25.24 諸法不可得 滅一切戲論 無人亦無處 佛亦無所說

(蔣) 25.24 所緣皆寂滅，戲論皆寂滅，於誰或何處，佛未曾說法。

第二十六品

——觀十二有支品——

མ་རིག་བསྐྱབས་པས་ཡང་སྲིད་ཕྱིར། །འདུ་བྱེད་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་དག། མཛོན་པར་འདུ་བྱེད་གང་ཡིན་པའི། །ལས་དེ་དག་གིས་འགོ་བར་འགོ།

(鳩) 26.1 眾生癡所覆 為後起三行 以起是行故 隨行墮六趣

(蔣) 26.1 無明覆再生，行相有三者，以是造行故，隨業往生趣。

འདུ་བྱེད་རྒྱུ་ཅན་རྣམ་པར་ཤེས། །འགོ་བ་རྣམས་སུ་འཇུག་པར་འགྱུར། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྷུགས་གྱུར་ན། །མིང་དང་གཞུགས་འཛིན་ཆགས་པར་འགྱུར།

(鳩) 26.2 以諸行因緣 識受六道身 以有識著故 增長於名色

(蔣) 26.2 行緣故有識，有情往生趣，以識入住故，將成名及色。

མིང་དང་གཞུགས་འཛིན་ཆགས་གྱུར་ན། །སྤྱེ་མཆོད་དུག་འཛུང་བར་འགྱུར། །སྤྱེ་མཆོད་དུག་ལ་བརྟེན་ནས་འཛིན། །རྟོག་པ་ཡང་དག་འགྱུང་བར་འགྱུར།

(鳩) 26.3 名色增長故 因而生六入 情塵識和合 而生於六觸

(蔣) 26.3 已成名色時，將成有六處，觀待六處已，是故而生觸。

(佛護引文) 26.3 已成名色時，將成有六處，觀待六處已，由彼而生觸。

མིང་དང་གཞུགས་དང་དྲན་བྱེད་ལ། །བརྟེན་ནས་སྤྱེ་བའོན་སྟེ། །དེ་ལྟར་མིང་དང་གཞུགས་བརྟེན་ནས། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྤྱེ་བར་འགྱུར།

(鳩) 26.4 唯待名與色，及依憶念生，如是依名色，進而生起識。

(蔣) 26.4 唯待名與色，及依憶念生，如是依名色，進而生起識。

མིང་¹³དང་གཞུགས་དང་རྣམ་པར་ཤེས། །གསུམ་པོ་འདུས་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་རྟོག་པའོ་རྟོག་དེ་ལས། །ཚོར་བ་ཀུན་ཏུ་འགྱུང་བར་འགྱུར།

(鳩) 26.5 因於六觸故 即生於三受

(蔣) 26.5 名與色及識，三者結合時，是事即為觸，由觸遍生受。

ཚོར་བའི་རྒྱུ་ལྱིས་སྲིད་པ་སྟེ། །ཚོར་བའི་དོན་དུ་སྲིད་པར་འགྱུར། །སྲིད་པར་གྱུར་ན་ཉེ་བར་ལེན། །རྣམ་པ་བཞི་པོ་ཉེ་བཞིན་འགྱུར།

(鳩) 26.6 以因三受故 而生於渴愛 因愛有四取

(蔣) 26.6 受之緣生愛，起愛於受境，愛已後近取，即近取四相。

ཉེ་བཞིན་ཡོད་ན་ལེན་པ་པོའི། །སྲིད་པ་རབ་ཏུ་འགྱུང་བར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ཉེ་བར་ལེན་མེད་ན། །གྲོལ་བར་འགྱུར་ཏེ་སྲིད་མི་འགྱུར།

(鳩) 26.7 因取故有有 若取者不取 則解脫無有

(蔣) 26.7 近取故而有，取者之輪迴，若近取非有，離有則解脫。

¹³ 雖然對勘版本寫的是 𑄣𑄤，應該為誤。

སྲིད་པ་དེ་ཡང་ཕྱང་པོ་ལྔ། སྲིད་པ་ལས་འོས་ཀྱི་བྱེད་འགྲུལ། ལྷོ་ལོ་དང་འོས་ཀྱི་བྱེད་འགྲུལ། སྲིད་པ་ལས་འོས་ཀྱི་བྱེད་འགྲུལ། སྲིད་པ་ལས་འོས་ཀྱི་བྱེད་འགྲུལ།

(鳩) 26.8 從有而有生 從生有老死 從老死故有 憂悲諸苦惱

(蔣) 26.8 輪迴有五蘊，從彼而有生，老死及憂傷，悲哀及苦惱。

ཡིད་མི་བདེ་དང་འབྲུག་པ་རྣམས། །དེ་དག་སྲུང་ལས་རབ་ཏུ་འབྱུང་། །དེ་ལྟར་སྲུག་བསྐྱེད་ཕྱང་པོ་ལྔ། །འབྲུག་པ་འདི་འབྱུང་བར་འགྲུལ།

(鳩) 26.9 如是等諸事 皆從生而有 但以是因緣 而集大苦陰

(蔣) 26.9 意不安紛爭，皆從生而有，以是有生故，成唯苦之蘊。

འཁོར་བའི་རྩ་བ་འདུ་བྱེད་དེ། །དེ་ཕྱིར་མཁས་རྣམས་འདུ་མི་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་མི་མཁས་བྱེད་པོ་ཡིན། །མཁས་མིན་དེ་ཉིད་མཐོང་ཕྱིར་ལོ།

(鳩) 26.10 是謂為生死 諸行之根本 無明者所造 智者所不為

(蔣) 26.10 行是輪迴根，學者皆不造，見真實義故，造者皆非智。

(佛護引文) 26.10 諸學者不造，諸行輪迴根，見真實義故，造者皆非智。

མ་རིག་འགགས་པར་གྱུར་ན་ནི། །འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་མི་འགྲུལ། །མ་རིག་འགགས་པར་འགྲུར་བ་ནི། །འཇིག་པས་དེ་ཉིད་བསྐྱོམས་པས་སོ།

(鳩) 26.11 以是事滅故 是事則不生

(蔣) 26.11 以滅無明故，諸行亦不生，觀修真實義，無明盡消滅。

འདི་དང་དེ་ནི་འགགས་གྱུར་པས། །དེ་དང་དེ་ནི་མཐོང་ན་མི་འབྱུང། །སྲུག་བསྐྱེད་ཕྱང་པོ་འབྲུག་པ། །དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཡང་དག་འགགས། །

(鳩) 26.12 但是苦陰聚 如是而正滅

(蔣) 26.12 以滅某某故，彼彼不現起，如是而正滅，唯苦之蘊體。

第二十六品——觀十二有支品——終。

第二十七品

——觀見品——

འདས་དུས་བྱུང་མ་བྱུང་ཞེས་དང་། འཛིག་རྟེན་རྟག་པ་ལ་སོགས་པར། ལྟ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི། མཛོལ་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

(鳩) 27.1 我於過去世 為有為是無 世間常等見 皆依過去世

(蔣) 27.1 過去是及非，以及世間常，此等所有見，皆依前邊際。

འདས་དུས་གཞན་འབྱུང་འབྱུང་དང་། མི་འབྱུང་འཛིག་རྟེན་མཐའ་སོགས་པར། ལྟ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི། བྱི་མའི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

(鳩) 27.2 我於未來世 為作為不作 有邊等諸見 皆依未來世

(蔣) 27.2 未來是及非，以及世間邊，此等所有見，皆依後邊際。

འདས་པའི་དུས་ན་བྱུང་བྱུང་ཞེས། བྱུང་དེ་ནི་མི་འཐད་དོ། རྗེན་ཚོ་རྣམས་སུ་གང་བྱུང་བ། དེ་ཉིད་འདི་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 27.3 過去世有我 是事不可得 過去世中我 不作今世我

(蔣) 27.3 謂我昔是誰，此言不應理，無論昔是誰，彼人非此人。

དེ་ཉིད་བདག་ཏུ་འབྱུང་སྟམ་ན། ཉེ་བར་ལེན་པ་ཐད་དང་འབྱུང་། ཉེ་བར་ལེན་པ་མ་གཏོགས་པར། རྟོང་གྱི་བདག་ནི་གང་ཞིག་ཡིན།

(鳩) 27.4 若謂我即是 而身有異相 若當離於身 何處別有我

(蔣) 27.4 若念彼是我，近取則成異，遠離近取外，何謂汝之我？

ཉེ་བར་ལེན་པ་མ་གཏོགས་པའི། བདག་ཡོད་མ་ཡིན་བྱས་པའི་ཚོ། ཉེ་བར་ལེན་ཉིད་བདག་ཡིན་ན། རྟོང་གྱི་བདག་ནི་མེད་པ་ཡིན།

(鳩) 27.5 離有無身我 是事為已成 若謂身即我 若都無有我

(蔣) 27.5 遠離近取外，我則不應有，近取若是我，則無汝之我。

ཉེ་བར་ལེན་ཉིད་བདག་མ་ཡིན། དེ་འབྱུང་བ་དང་འཛིག་པ་ཡིན། ཉེ་བར་སྤང་བ་ཇི་ལྟ་བུར། ཉེ་བར་ལེན་པོ་ཡིན་པར་འབྱུང་།

(鳩) 27.6 但身不為我 身相生滅故 云何當以受 而作於受者

(蔣) 27.6 近取不是我，近取是生滅，以是近取故，豈是近取者？

བདག་ནི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ལས། བཞུགས་དུ་འཐད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། བཞུགས་ཉེ་བར་ལེན་མེད་པར། བཞུགས་ཡོད་རྟོགས་ན་བཞུགས་དུ་མེད།

(鳩) 27.7 若離身有我 是事則不然 無受而有我 而實不可得

(蔣) 27.7 遠離近取外，我亦非他法，異則雖無蘊，得我卻不能。

དེ་ལྟར་ལེན་ལས་བཞུགས་མ་ཡིན། དེ་ནི་ཉེ་བར་ལེན་ཉིད་ཀྱང་མིན། བདག་ནི་ཉེ་བར་ལེན་མེད་མིན། མེད་པ་ཉིད་དུ་འདེམ་དེས།

(鳩) 27.8 今我不離受 亦不即是受 非無受非無 此即決定義

(蔣) 27.8 我非異於蘊，我亦非近取，我非無近取，我亦非絕無。

འདས་པའི་དུས་ན་མ་བྱུང་ཞེས། །བྱུང་དེ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །ཞེན་ཚེ་རྣམས་སྲུག་བྱུང་བ། །དེ་ལས་འདི་གཞན་མ་ཡིན་ལོ།

(鳩) 27.9 過去我不作 是事則不然 過去世中我 異今亦不然

(蔣) 27.9 謂我昔非誰，此言不應理，無論昔是誰，彼非異於此。

ཁག་ཏེ་འདི་ནི་གཞན་གྱུར་ན། །དེ་མེད་པར་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར། །དེ་བཞིན་དེ་ནི་གཞན་གྱུར་ཞིང་། །དེར་མ་འདི་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

(鳩) 27.10 若謂有異者 離彼應有今 我住過去世 而今我自生

(蔣) 27.10 此若異於彼，雖無亦仍生，且於轉生時，不死亦仍生。

ཆད་དང་ལས་རྣམས་རྒྱུད་ན་དང་། །གཞན་གྱིས་བྱས་པའི་ལས་རྣམས་ནི། །གཞན་གྱིས་སོ་སོར་སྲོང་བ་དང་། །དེ་ལ་སོགས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

(鳩) 27.11 如是則斷滅 失於業果報 彼作而此受 有如是等過

(蔣) 27.11 斷與業失壞，他人所造業，由他各別受，應成此等過。

མ་བྱུང་བ་ལས་འབྱུང་མིན་ཏེ། །འདི་ལ་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར། །བདག་ནི་བྱས་པར་འགྱུར་བ་དང་། །འབྱུང་བ་ལས་རྒྱུ་མེད་ཅན་དུ་འགྱུར།

(鳩) 27.12 先無而今有 此中亦有過 我則是作法 亦為是無因

(蔣) 27.12 無則不能生，應成此過失：將是我所造，且成無因生。

།དེ་ལྟར་བདག་བྱུང་བདག་མ་བྱུང་། །གཉིས་ཀ་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པར། །འདས་ལ་ལྟར་གང་ཡིན་པ། །དེ་དག་འཐད་པ་མ་ཡིན་ལོ།

(鳩) 27.13 如過去世中 有我無我見 若共若不共 是事皆不然

(蔣) 27.13 我是或不是，是二及非二，一切過去見，皆不應成立。

མ་འོངས་དུས་གཞན་འབྱུང་འགྱུར་དང་། །འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བར། །ལྟ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི། །འདས་པའི་དུས་དང་མཚུངས་པ་ཡིན།

(鳩) 27.14 我於未來世 為作為不作 如是之見者 皆同過去世

(蔣) 27.14 謂於未來時，當是及不是，此等一切見，皆同過去時。

ཁག་ཏེ་ལྟ་དེ་མི་དེ་ན། །དེ་ལྟ་ནི་ཉམས་པར་འགྱུར། །ལྟ་ནི་མ་སྐྱེས་ཉིད་འགྱུར་ཏེ། །ཉམས་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་ཕྱིར་ལོ།

(鳩) 27.15 若天即是人 則墮於常邊 天則為無生 常法不生故

(蔣) 27.15 若天即是人，是則將成常，天則為不生，是常不生故。

ཁག་ཏེ་ལྟ་ལས་མི་གཞན་ན། །དེ་ལྟ་ནི་ནི་ཉམས་འགྱུར། །ཁག་ཏེ་ལྟ་མི་གཞན་ཡིན་ན། །རྒྱུད་ནི་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ལོ།

(鳩) 27.16 若天異於人 是則為無常 若天異人者 是則無相續

(蔣) 27.16 若人異於天，如是則無常；若人異於天，相續不應理。

ལལ་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་ལྟ་ཡིན་ལ། ཕྱོགས་གཅིག་མི་འདི་ཡིན་གྱུར་ལ། རྟག་དང་མི་རྟག་འགྱུར་བ་ཡིན། །དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 27.17 若半天半人 則墮於二邊 常及於無常 是事則不然

27.17 若一邊是天，另一邊是人，是常亦無常，此亦不應理。

ལལ་ཏེ་རྟག་དང་མི་རྟག་པ། ལཉིས་ག་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་ནི། རྟག་པ་མ་ཡིན་མི་རྟག་མིན། །འགྲུབ་པར་འགྱུར་བར་འདོད་ལ་རག།

(鳩) 27.18 若常及無常 是二俱成者 如是則應成 非常非無常

(蔣) 27.18 若能是二俱，是常亦無常，是則方可立，非常非無常。

ལལ་ཏེ་གང་ཞིག་གང་ནས་གསུ། །འོད་ཞིང་གང་དུ་འད་འགོ་འགྱུར་ན། །དེ་ཕྱིར་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་པར། །འགྱུར་ན་དེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

(鳩) 27.19 法若定有來 及定有去者 生死則無始 而實無此事

(蔣) 27.19 何者從何來，以及何處去，輪迴則無始，然無彼輪迴。

(佛護引文) 27.19 何者從何來，何者去何處，故彼非有始，常則彼非有。

ལལ་ཏེ་རྟག་པ་འགའ་མེད་ན། །མི་རྟག་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འགྱུར། རྟག་པ་དང་ནི་མི་རྟག་དང་། །དེ་གཉིས་བསལ་བར་གྱུར་པ་ལོ།

27.20 今若無有常，云何有無常，及常亦無常，非常非無常。

ལལ་ཏེ་འཛིན་རྟེན་མཐའ་ཡོད་ན། །འཛིན་རྟེན་པ་རོལ་ཇི་ལྟར་འགྱུར། ལལ་ཏེ་འཛིན་རྟེན་མཐའ་མེད་ན། །འཛིན་རྟེན་པ་རོལ་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

(鳩) 27.21 若世間有邊 云何有後世 若世間無邊 云何有後世

(蔣) 27.21 若世間有邊，云何有後世？若世間無邊，云何有後世？

ལག་ཕྱིར་སྤང་བོ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ། །འདི་ནི་མར་མེའི་འོད་དང་མཚུངས། །དེ་ཕྱིར་མཐའ་ཡོད་ཉིད་དང་ནི། །མཐའ་མེད་ཉིད་ཀྱང་མི་རིགས་སོ།

(鳩) 27.22 五陰常相續 猶如燈火炎 以是故世間 不應邊無邊

(蔣) 27.22 蘊等之續流，猶燈火之光，是故不成立，有邊及無邊。

ལལ་ཏེ་ལྷ་མ་འཛིན་འགྱུར་ཞིང་། །སྤང་བོ་འདི་ལ་བརྟེན་བྱས་ནས། །སྤང་བོ་འདི་ནི་མི་འབྱུང་ན། །དེས་ན་འཛིན་རྟེན་མཐའ་ཡོད་འགྱུར།

(鳩) 27.23 若先五蘊壞 不因是五蘊 更生後五蘊 世間則有邊

(蔣) 27.23 前者已壞滅，觀待彼蘊體，不生此蘊故，世間則有邊。

ལལ་ཏེ་ལྷ་མ་མི་འཛིན་ཅིང་། །སྤང་བོ་འདི་ལ་བརྟེན་བྱས་ནས། །སྤང་བོ་དེ་ནི་མི་འབྱུང་ན། །དེས་ན་འཛིན་རྟེན་མཐའ་མེད་འགྱུར།

(鳩) 27.24 若先陰不壞 亦不因是陰 而生後五陰 世間則無邊

(蔣) 27.24 若前者不壞，觀待彼蘊體，不生此蘊故，世間則無邊。

ལལ་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་མཐའ་ཡོད་ལ། ཕྱོགས་གཅིག་མཐའ་མི་མེད་འགྱུར་ན། །འཛིན་རྟེན་མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་འགྱུར། །དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།

(鳩) 27.25 若世半有邊 世間半無邊 是則亦有邊 亦無邊不然

(蔣) 27.25 若一方有邊，另一方無邊，是故不成立，世間有無邊。

ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཉེར་ལེན་པོ་ལྟོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཛིན་འགྱུར་ལ། ལྟོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཛིན་མི་འགྱུར། །དེ་ལྟར་དེ་ལྟོ་མི་རིགས་སོ།

(鳩) 27.26 彼受五陰者 云何一分破 一分而不破 是事則不然

(蔣) 27.26 近取者豈能，其一方壞滅，另一方不壞，此亦不應理。

ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཉེར་སྒྲུབ་ལ། ལྟོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཛིན་འགྱུར་ལ། ལྟོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཛིན་མི་འགྱུར། །དེ་ལྟར་དེ་ཡང་མི་རོགས་སོ།

(鳩) 27.27 受亦復如是 云何一分破 一分而不破 是事亦不然

(蔣) 27.27 近取蘊豈能，其一方壞滅，另一方不壞，此亦不應理。

འགལ་ཏེ་མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་ལ། འགཉིས་ཀ་སྲུབ་པར་གྱུར་ན་ལོ། །མཐའ་ཡོད་མ་ཡིན་མཐའ་མེད་མིན། །འགྲུབ་པར་འགྱུར་བར་འདོད་ལ་རག

(鳩) 27.28 若亦有無邊 是二得成者 非有非無邊 是則亦應成

(蔣) 27.28 若能成二俱，有邊及無邊，則許非二俱，非有及非無。

ཡང་ན་དོངས་པོ་ཐམས་ཅད་དག །སྟོང་ཕྱིར་རྟག་ལ་སོགས་ལྟ་བུ། །གང་དག་གང་དུ་གང་ལ་ལོ། །ཅི་ལས་ཀུན་དུ་འབྱུང་བར་འགྱུར།

(鳩) 27.29 一切法空故 世間常等見 何處於何時 誰起是諸見

(蔣) 27.29 諸事物皆空，是故常等見，由何於何處，由何起諸見？

(佛護引文) 27.29 諸事物皆空，是故常等見，由何於何處，為何起諸見？

第二十七品——觀見品——終。

འགང་གིས་ཐུགས་བརྩེ་ཉེར་བརྒྱུད་ནས། །ལྟ་བ་ཐམས་ཅད་སྲང་བའི་ཕྱིར། །དམ་པའི་ཚོས་ནི་སྟོན་མཛད་ལ། །ལོ་རྟམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

瞿曇大聖主，憐憫說是法，悉斷一切見，我今稽首禮。